

VALSTS AĢENTŪRAS
„SABIEDRĪBAS VESELĪBAS AĢENTŪRA”
2007. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

Rīga 2008

SATURS

Valsts aģentūras „Sabiedrības veselības aģentūra” (SVA) darbības galvenie attīstības virzieni un sasniegtie rezultāti 2007. gadā.	4
1. SVA izveidošanas mērķi	6
2. SVA funkcijas un uzdevumi	6
3. SVA juridiskais statuss un struktūra	8
3.1. SVA struktūra	9
3.2. SVA personāls	10
4. SVA darbības un attīstības stratēģijā 2007. – 2009. gadam, Pārvaldes līgumā un ikgadējā darbības plānā noteiktie galvenie uzdevumi un to izpildes izvērtējums	10
4.1. Infekcijas slimību epidemioloģiskā uzraudzība	10
4.2. HIV un STI epidemioloģiskā uzraudzība un profilakse	16
4.3. Vides veselības riska faktoru uzraudzība	22
4.4. Psihiatriskās palīdzības metodiskā vadība un epidemioloģiskā uzraudzība	25
4.5. Atkarības slimību epidemioloģiskās uzraudzības nodrošināšana	26
4.6. Ārkārtas sabiedrības veselības situāciju administrēšana un koordinēšana	28
4.7. Sabiedrības veselības stratēģijas mērķu sasniegšanas monitoringa (SVS MSM) nodrošināšana	29
4.8. Sabiedrības veselības veicināšana un profilakse	30
4.9. Mērķauditorijas informēšana par sabiedrības veselības aktualitātēm vides veselības un infekcijas slimību epidemioloģijas jomā	35
4.10. Projektu un programmu izstrāde, projektu izpildes un pārraudzības veikšana	39
4.11. Pārskata gadā notikušās būtiskākās pārmaiņas.	40
5. Valsts investīciju programmas projektu plānoto uzdevumu izpilde	40
6. Pasākumi, kas vērsti uz darba optimizāciju, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, izmaksu samazinājumu, pieejamības nodrošināšanu	41
7. Atsauksmes par SVA darbību	41
8. Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums un pasākumi tās pilnveidošanai	41
9. Informācija par SVA sniegto publisko pakalpojumu izcenojumiem un izcenojumu izmaiņas prognoze nākamajam pārskata periodam	42
10. Finansējums un tā izlietojums	45
10.1. Valsts budžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem, ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi, īpašiem mērķiem paredzētie ieņēmumi un to izlietojums	45

10.2.	Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un to izlietojums	46
10.3.	SVA saņemtie ziedojumi un dāvinājumi, to izlietojums	47
10.4.	Līdzekļu ekonomija, kas panākta, uzlabojot darba efektivitāti	47
11.	Informācija par Valsts investīciju programmā ietverto projektu realizācijai piešķirto budžeta līdzekļu izlietojumu	48
12.	Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana	48
13.	Plāni nākamajam gadam	
13.1.	Plānotie pasākumi pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai	49
13.2.	Plānotie pasākumi resursu lietderīgai un taupīgai izmantošanai un administrēšanas sistēmas uzlabošanai	50
13.3.	SVA finanšu saistības	50
14.	Informācija par Valsts kontroles veiktajām pārbaudēm un to rezultātiem	50

Valsts aģentūras “Sabiedrības veselības aģentūra” darbības galvenie attīstības virzieni un sasniegtie rezultāti 2007. gadā

2007. gadā Sabiedrības veselības aģentūra (SVA) uzņēmusies jaunus izaicinājumus, lai realizētu savu vīziju „*Vesels cilvēks – Veselā sabiedrībā – Veselā vidē*”. Galvenās aktivitātes bija SVA reorganizācija uzņemoties jaunas funkcijas, kas bija vērst uz efektīvāku veselības uzraudzības sistēmas izveidi un sabiedrības nodrošināšanu ar informāciju, kas balstīta uz pierādījumiem sabiedrības veselības jomā.

Gada laikā, atbilstoši Ministru kabineta lēmumam SVA pārņēma infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības funkcijas no Seksuāli transmisīvo un ādas slimību valsts aģentūras, AIDS profilakses centra, kā arī metodiskās vadības un sabiedrības veselības uzraudzības funkcijas no Narkoloģijas valsts aģentūras un Garīgās veselības valsts aģentūras. Kā vienots veselums SVA tika pievienota arī Veselības veicināšanas valsts aģentūra.

Apvienošanās rezultātā SVA kopējais veicamo uzdevumu apjoms būtiski pieauga un šobrīd veido sabiedrības veselības uzraudzības institūtam atbilstošu funkciju spektru, ko apliecina fakts, ka SVA ir kļuvusi par kandidāti uz Starptautiskā nacionālo sabiedrības veselības institūtu asociāciju.

Minētā reorganizācija nenoliedzami vērtējama pozitīvi, jo gan profesionāļiem, gan sabiedrībai nepieciešamā informācija šobrīd koncentrēta vienā aģentūrā nevis piecās, turklāt kompleksa problēmu analīze ir priekšnoteikums visaptverošu rekomendāciju sniegšanai sabiedrības veselības uzlabošanai.

Lai lēmumu pieņemšanas procesu padarītu efektīvāku, tika uzsākts darbs pie kvalitātes vadības sistēmas ieviešanas, kā arī jaunajām funkcijām atbilstošas struktūras izveides un štata vietu optimizācijas.

Pakāpeniski, konsultējoties ar profesionālajām asociācijām un Latvijas ārstu biedrību, strādājām pie jaunās funkcijas pilnveidošanas - centralizēti koordinētas dažādu sabiedrības veselības un veselības aprūpes jomu metodiskās vadības, rekomendāciju un vadlīniju izstrādes.

Veselības veicināšanas jomā uzsākām mērķtiecīgu un ilglaicīgu izglītojošo darbu, lai nostiprinātu zināšanas, kas palīdz uzlabot veselību un dzīves kvalitāti, mainītu veselību kaitējošo uzvedību un, visbeidzot, veidotu izpratni par paša indivīda atbildību par savu veselību.

Lai īstenotu dotos uzdevumus, SVA lielākā vērtība ir profesionāls kolektīvs, kas šobrīd apvieno gandrīz 600 ārstus, epidemiologus, sabiedrības

veselības speciālistus, statistiķus, pētniekus un administratīvo profesiju pārstāvjus SVA centrā un 10 tās filiālēs. Visā Latvijā strādā 14 SVA reģionālie veselības veicināšanas koordinētāji, kā arī SVA funkciju realizēšanā piedalās speciālisti 20 Sirds veselības kabinetos un 13 HIV profilakses punktos.

Atskatoties uz aizvadīto gadu, pateicos visiem sadarbības partneriem un ceru uz turpmāku sadarbību, lai īstenotu kopīgi nospraustos mērķus.

*Sabiedrības veselības aģentūras direktors
Uldis Līkops*

1. SVA izveidošanas mērķi

SVA ir Veselības ministra pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde, kura darbojas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, lai piedalītos sabiedrības veselības politikas īstenošanā valstī. SVA savus uzdevumus un funkcijas veic atbilstoši SVA stratēģijai, pārvaldes līgumam un kārtējam SVA darbības plānam.

2. SVA funkcijas un uzdevumi

Aģentūrai ir šādas funkcijas:

- veikt sabiedrības veselības monitoringu;
- veikt infekcijas slimību un citu slimību uzraudzību, kā arī tādu vides faktoru uzraudzību, kuri izraisa saslimšanu;
- sniegt metodoloģisko atbalstu ārstniecības iestādēm sabiedrības veselības jautājumos;
- koordinēt ārkārtējo situāciju pārvaldīšanu, ja rodas draudi sabiedrības veselībai;
- veidot un attīstīt garīgās veselības, narkotisko, psihotropo un toksisko vielu, alkohola un tabakas valsts starpnozaru informācijas un monitoringa sistēmas un koordinēt to darbību;
- veikt Eiropas Narkotiku un narkotiku atkarības monitoringa centra nacionālā koordinatora, nacionālā references centra un nacionālā koordinācijas punkta funkcijas Eiropas narkotiku informācijas un monitoringa datortīklā (*Reitox*);
- veikt Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk – PVO) koordinācijas punkta funkcijas Starptautisko veselības aizsardzības noteikumu darbības jomā;
- pildīt valsts kompetentās iestādes funkcijas sadarbībai ar Eiropas Komisiju un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulai Nr.1924/2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem;
- piedalīties veselības veicināšanas programmu izstrādē un metodiski vadīt to īstenošanu valsts un reģionālajā līmenī;
- sistemātiski pētīt un izvērtēt iedzīvotāju paradumus, kas ietekmē viņu veselību;
- izglītēt dažādas sabiedrības grupas par faktoriem, kas ietekmē veselību un veselīgu dzīvesveidu;
- izstrādāt ieteikumus valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, citām juridiskām personām un fiziskām personām jautājumos, kas saistīti ar sabiedrības veselību;
- iesaistīties starptautiskās veselības veicināšanas programmās, projektos un pētījumos, kā arī skolu un pašvaldību projektos veselības veicināšanas jomās.

Lai izpildītu noteiktās funkcijas, SVA atbilstoši kompetencei veic šādas normatīvajos aktos noteiktās darbības:

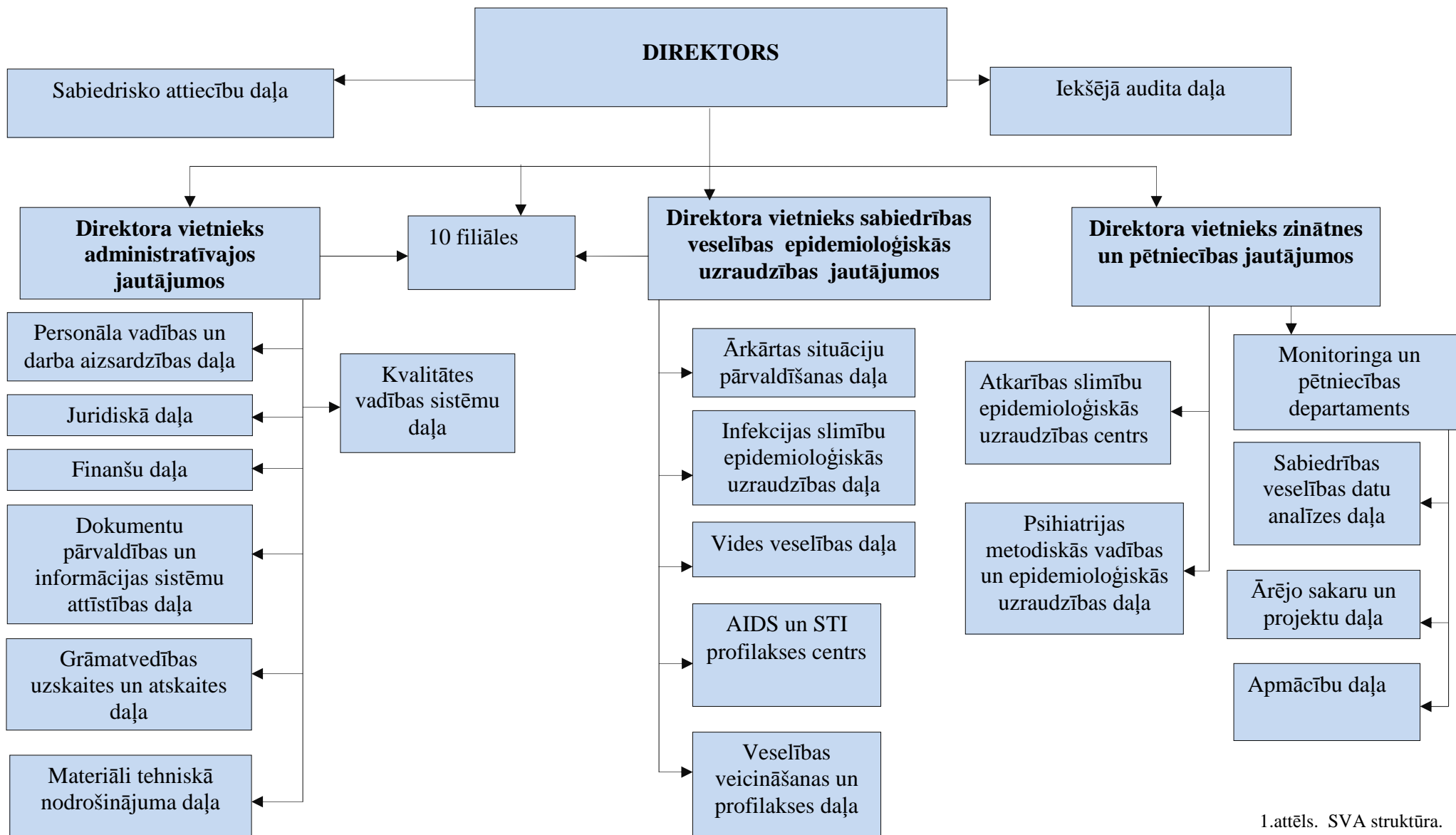
- izstrādā priekšlikumus sabiedrības veselības stāvokļa uzlabošanai un veselības aizsardzībai;
- veic, ierosina, organizē un koordinē pētījumus par sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumiem;
- izstrādā metodiskos ieteikumus un sabiedrības veselības prakses vadlīnijas;
- apzina sabiedrības veselības problēmas (arī sadarbībā ar valsts vides aizsardzības iestādēm izvērtē vides un cilvēku veselības savstarpējo saistību), sagatavo priekšlikumus politikas veidošanai, normatīvo aktu pilnveidošanai un efektīvai problēmu risināšanai sabiedrības veselības jomā un iesniedz tos Veselības ministrijā;
- piedalās Sabiedrības veselības stratēģijas īstenošanā, vāc, apkopo un analizē informāciju, kas saistīta ar stratēģijas mērķu sasniegšanu;
- sniedz konsultācijas, ieteikumus un citu palīdzību ieinteresētajām institūcijām konkrētu sabiedrības veselības problēmu risināšanā, piedaloties darba grupās un konferencēs, kā arī veicinot informācijas apmaiņu;
- veic slimību profilakses un infekcijas slimību izplatības ierobežošanas pasākumus;
- organizē un veic dzeramā ūdens un peldvietu ūdens kvalitātes monitoringu;
- piedalās tādu ārkārtēju situāciju pārvaldīšanā, kas saistītas ar draudiem sabiedrības veselībai;
- piedalās Eiropas Savienības agrīnās brīdināšanas sistēmas "Rapid Alert System for Biological and Chemical Agent Attacks" uzturēšanā un koordinēšanā Latvijas Republikā saistībā ar bioloģisko, ķīmisko un radioaktīvo līdzekļu izmantošanas gadījumiem;
- piedalās Eiropas Savienības infekcijas slimību agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmas (EWRS) darbības uzturēšanā un koordinēšanā Latvijas Republikā;
- piedalās agrīnās narkotiku brīdināšanas sistēmas izveidē un darbībā;
- sniedz metodiskas rekomendācijas garīgās veselības politikas, infekcijas slimību izplatības ierobežošanas politikas un atkarību izraisošu vielu izplatības un lietošanas samazināšanas politikas veidošanā un īstenošanā;
- nodrošina valsts budžeta programmas izpildi sabiedrības veselības jomā;
- atbilstoši normatīvajiem aktiem, starptautiskajiem līgumiem un aģentūras kompetencei pārstāv Latvijas Republiku ārvalstīs;
- sadarbojas ar ārvalstu un starptautiskajām institūcijām, piedalīties starptautiskajos projektos, kā arī nodrošina savstarpēju informācijas apmaiņu aģentūras darbības jomā;
- organizē un vada atkarību izraisošo vielu valsts informācijas sistēmas darbību;

- nodrošina valsts budžeta ietvaros piešķirtā asignējuma mērķtiecīgu un efektīvu izlietošanu;
- organizē un koordinē pasākumus reproduktīvās veselības, veselīga uztura un zīdīšanas veicināšanas jomā, kā arī psihoaktīvo vielu lietošanas, azartspēļu atkarības un tabakas izstrādājumu lietošanas mazināšanas jomā;
- piedalās politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektu izstrādē veselības veicināšanas jomā, kā arī koordinē politikas plānošanas dokumentu izpildi veselības veicināšanas jomā valsts un pašvaldību līmenī;
- izstrādā veselības veicināšanas programmu un pasākumu vērtēšanas rādītājus;
- veic aptaujas par veselības veicināšanas jautājumiem;
- izdod ar veselības veicināšanu un slimību profilaksi saistītus iespieddarbus;
- atbilstoši kompetencei rīko konferences, seminārus, izstādes, sporta un citus pasākumus;
- veic dažādu profesionālo grupu (piemēram, veselības aprūpes darbinieku, skolotāju, žurnālistu) tālākizglītošanu veselības veicināšanas jomā.

3. SVA juridiskais statuss un struktūra

SVA darbību reglamentē Publisko aģentūru likums, Valsts pārvaldes iekārtas likums, Epidemioloģiskās drošības likums, MK 2007. gada 26. jūnija noteikumi Nr. 433 “Valsts aģentūras “Sabiedrības veselības aģentūra” nolikums”, MK 2004. gada 13. aprīļa noteikumu Nr. 286 “Veselības ministrijas nolikums” 24. punkts, Pārvaldes līgums, SVA vidēja termiņa darbības stratēģija 2007. – 2009. gadam un 2007. gada SVA darbības plāns.

3.1. SVA struktūra 2007. gadā

1.attēls. SVA struktūra.

3.2. SVA personāls

2007. gadā SVA tika ieviests valsts civildienests, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma Pārejas noteikumiem un, atbilstoši Ministru kabineta 2001. gada 13. marta noteikumiem Nr. 126 „Noteikumi par valsts pārvaldes iestāžu, to funkciju, personāla un civildienesta attiecības izbeigušu personu vienotās uzskaites sistēmu”, ieviesta personāla uzskaites datu (PUD) sistēma.

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2007. gada 6. jūnija rīkojumu Nr.346 „Par Veselības ministrijas valdījumā esoša nekustamā īpašuma Daugavpilī, Varšavas ielā 24, un Liepājā, Eduarda Veidenbauma ielā 11, nodošanu Zemkopības ministrijas valdījumā”, Zemkopības ministrijai tika nodoti nekustamie īpašumi Daugavpilī un Liepājā, līdz ar to proporcionāli, izvērtējot noslogojumu, tika samazināts administratīvā personāla skaits. 2007. gadā tika optimizēta SVA struktūra, kā arī aktualizēti ierēdņu un darbinieku amatu apraksti, struktūrvienību reglamenti, veikti papildinājumi un grozījumi amatu klasifikācijā.

2007. gada beigās amata vienību skaits SVA pēc 2007. gadā notikušajām reorganizācijām bija 603.

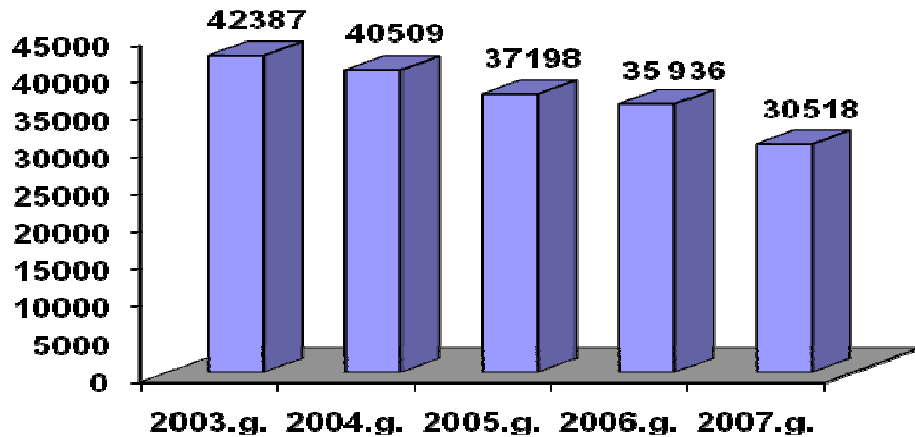
4. SVA darbības un attīstības stratēģijā 2007. – 2009. gadam, pārvaldes līgumā un ikgadējā darbības plānā noteiktie galvenie uzdevumi un to izpildes vērtējums

SVA ir veikusi noteiktos uzdevumus atbilstoši SVA darbības un attīstības stratēģijai 2007. - 2009. gadam, pārvaldes līgumam un saskaņā ar SVA 2007. gada darbības plānu.

4.1. Infekcijas slimību epidemioloģiskā uzraudzība un profilakse

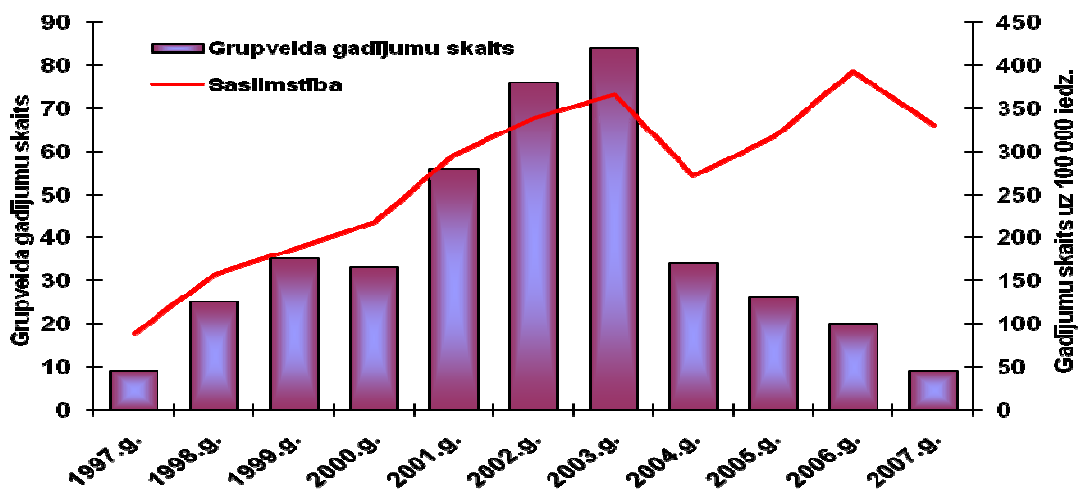
Nodrošināta nepārtraukta infekcijas slimību epidēmisko procesu novērošana un izpēte, epidemioloģiski nozīmīgo infekcijas slimību izraisītāju cirkulācijas uzraudzība, t.sk.:

- Saņemti un reģistrēti 30 518 ārstniecības personu primārie steidzami ziņojumi par individuālajai reģistrācijai pakļauto infekcijas slimību gadījumiem.

2. attēls. Primāro steidzamo ziņojumu skaits pa gadiem.

- Pirmo gadu epidemioloģiskās uzraudzības praksē izmantota datorsistēma VISUMS (Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma).
- Uzsākta meticilīnrezistentā *Staphylococcus aureus* (MRSA) sistemātiskā epidemioloģiskā uzraudzība valstī, kas pašreiz uzskatāma par prioritāro darba virzienu nozokomiālo infekciju uzraudzības jomā.
- Reģistrēti 455 grupveida saslimšanas gadījumi ar diviem un vairāk saslimušajiem, kas ir par 19,5% mazāk nekā 2006. gadā.

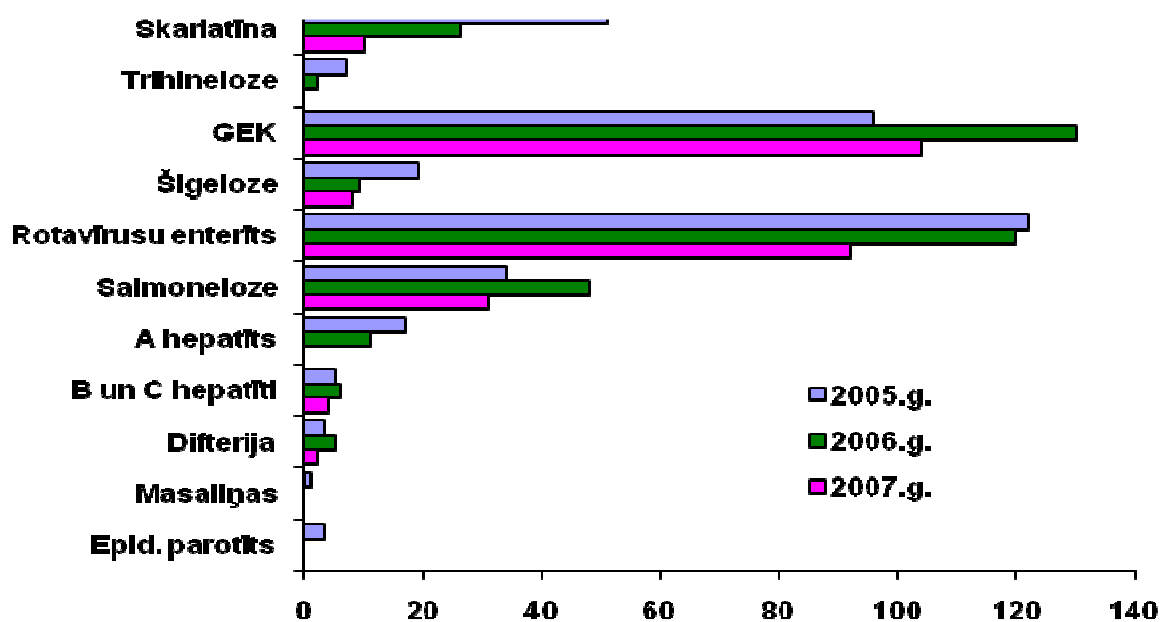

3. attēls. Saslimstība ar akūtām zarnu infekcijām..

- Infekcijas slimību perēkļos laboratoriski izmeklētas 3252 kontaktpersonas (salīdzinot ar 2006. gadu, izmeklēto kontaktpersonu skaits samazinājies par 28%).
- Infekcijas slimību perēkļos laboratoriski izmeklēti 6165 vides paraugi, kas ir par 22% mazāk nekā 2006. gadā (no tiem 5224 (84,7%) bija dažādu objektu nomazgājumi, kā arī 404 (6,5%) pārtikas produktu paraugi un 396 (6,4%) dzeramā ūdens paraugi).
- Epidemioloģiskās izmeklēšanas nolūkā apsekoti 20 407 infekcijas slimību perēkļi, t.sk. 1543 (7,6%) ar laboratoriskajiem izmeklējumiem.

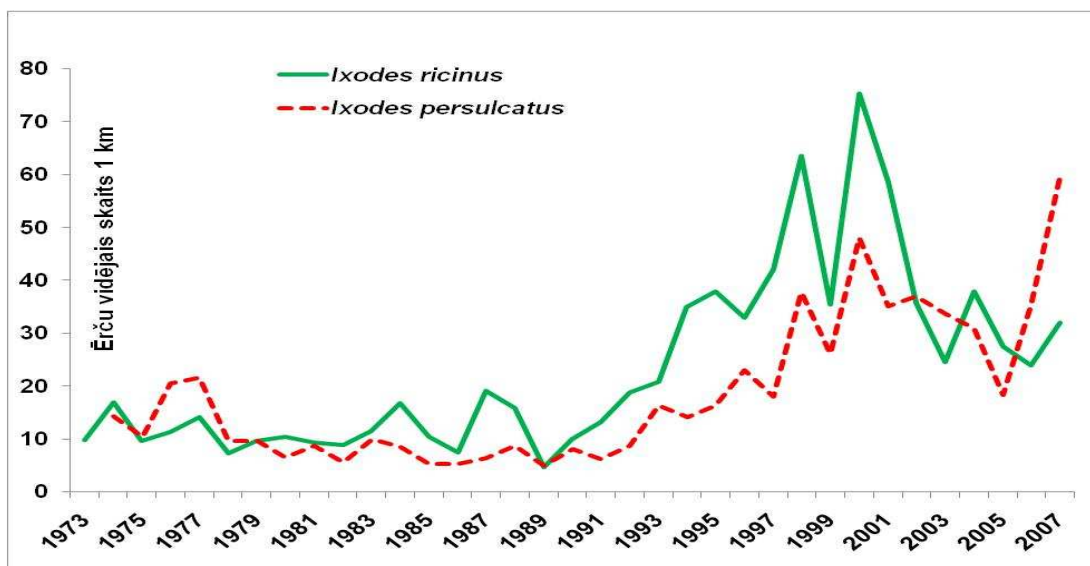
Epidemioloģiskās izmeklēšanas laikā katrs infekcijas slimību perēklis tika apmeklēts vidēji 1,06 reizes.

- Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2007. gadā par 9% samazinājies pretepidēmijas darba apjoms gaisa pilienu infekciju perēkļos: apsekoti 985 perēkļi (2006. gadā - 1084 perēkļi).
- Pretepidēmijas pasākumi grupveida saslimšanas gadījumos visbiežāk organizēti gastroenterokolītu (104 grupveida saslimšanas gadījumi), rotavīrusu enterīta (92 gadījumi), salmonelozes (31), skarlatīnas (10) un šigelozes (8) perēkļos.

4. attēls. Grupveida saslimšanas gadījumi.

- Dezinfekcija un dezinsekcija veikta 2862 infekcijas slimību perēkļos, t.sk. 198 gadījumos - ar dezinfekcijas kameru. 68 infekcijas slimību perēkļos veikta deratizācija.
- SVA realizējamo programmu ietvaros laboratoriskai pārbaudei infekcijas slimību izraisītāju cirkulācijas noteikšanai kopumā savākti 1563 vides paraugi (2,2% laboratorisko pārbaūžu rezultāti bijuši pozitīvi). Paraugi ņemti 154 dažādās Latvijas vietās (objektos), veicot 470 apmeklējumus. Turpināti novērojumi ērcu pārnesto slimību dabas perēkļos, ik mēnesi veicot *Ixodes* ērcu aktivitātes uzraudzību to pastāvīgajās ilggadīgajās monitoringa vietās.

5. attēls. Ikgadējā *Ixodes* ērcu aktivitāte to pastāvīgajās monitoringa vietās Rīgas un Madonas rajonā.

- Izstrādāta un ieviesta „Zoonožu epidemioloģiskās uzraudzības programma”.

Nodrošināta statistiskā, analītiskā, publiskā un speciālā informācija infekcijas slimību epidemioloģijas jomā:

- Organizēts un veikts augšējo elpceļu infekciju (t.sk. gripas) saslimstības monitorings. SVA filiāles sezonas laikā regulāri apkopoja ziņojumus no ģimenes ārstiem (135), skolām (69), pirmsskolas izglītības iestādēm (61) un slimnīcām (24), kopumā sagatavojot 665 ziņojumus, kuru analīzes rezultātā izdots 31 Epidemioloģijas biļetens par gripas un akūto augšējo elpošanas ceļu infekciju monitoringa rezultātiem;
- Kopumā sagatavoti 69 “Epidemioloģijas biļeteni” (2006. gadā – 62), t.sk. par:
 - epidemioloģiskās statistikas datiem (12),
 - aktuālām infekcijas slimībām un to profilaksi (15),
 - infekcijas slimību izraisītāju cirkulācijas uzraudzības izpildes rezultātiem (1),
 - aktuāliem imunizācijas jautājumiem (8),
 - uzliesmojumu epidemioloģisko analīzi (2),
 - gripas un citu augšējo elpošanas ceļu infekciju monitoringa rezultātiem (31).

Dalība starptautiskajos infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības tīklos:

Sadarbība ar Pasaules Veselības organizāciju (turpmāk - PVO):

- nodrošināta epidemioloģiskās informācijas apmaiņa, piedaloties PVO aptaujās epidemioloģiskās uzraudzības un imunizācijas pārraudzības jautājumos;
- nodrošināta piedalīšanās poliomiēlīta likvidācijas pēcertifikācijas aktivitātēs, nodrošinot ikviena akūtas šļauganās paralīzes gadījuma

izmeklēšanu, ieskaitot laboratorisko pārbaudi, vides paraugu virusoloģisko testēšanu poliovīrusu cirkulācijas noteikšanai, un regulāras retrospektīvas pārbaudes 31 ārstniecības iestādes 42 bērnu nodaļās.

Sadarbība ar Eiropas Savienības (turpmāk – ES) epidemioloģiskās uzraudzības struktūrām:

- atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam Nr.2119/98/EC „Par sadarbības projektu izveidošanu infekcijas slimību epidemioloģiskajai uzraudzībai un kontrolei” gada laikā nodrošināta dalība četrpadsmit ES epidemioloģiskās uzraudzības projektos (tīklos), kā arī dalība citos PVO, ES un citu ārvalstu institūciju organizētos pasākumos (kopā 11 pasākumi)

Imunizācijas valsts programmas īstenošanas koordinācija un analīze; vakcīnu daudzuma plānošana, uzglabāšana un izsniegšana vakcinācijas iestādēm

Imunizācijas valsts programmas izpilde monitoringa ietvaros:

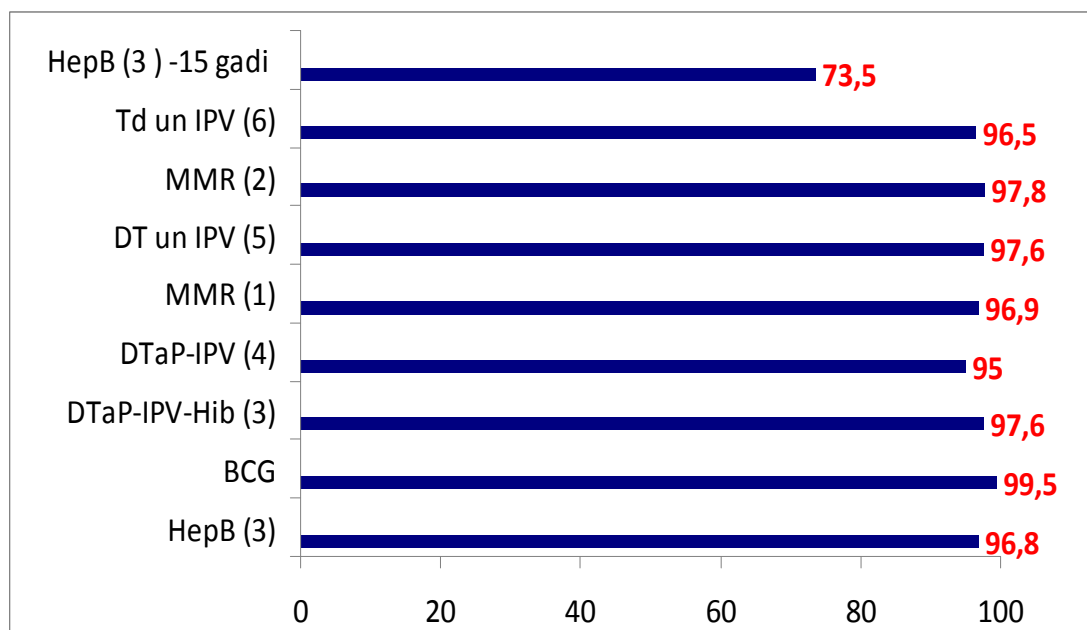
- nodrošināta statistiskajos pārskatos iekļauto datu par iedzīvotāju imunizāciju vākšana, apkopošana, apstrāde, analīze un izplatīšana.

Vakcinācijas izraisīto komplikāciju uzraudzība:

- nodrošināta vakcinācijas izraisīto komplikāciju reģistrācija, izmeklēšana un analīze;
- epidemioloģiski izmeklēts 51 komplikāciju gadījums pēcvakcinācijas periodā.

Imunizācijas valsts programmas izpildes nodrošinājums SVA:

- veikta savlaicīga un efektīva vakcīnu plānošana Imunizācijas valsts programmas izpildei;
- izstrādāti un iesniegti priekšlikumi VM un VOAVA imūnbioloģisko preparātu iegādei 2008. - 2009. gadam;
- organizēta un koordinēta bērnu vakcinācija pret ērcu encefalītu augsti endēmiskās teritorijās (123 pagastos);
- nodrošināta pareiza atlikušo vakcīnu uzglabāšana un imūnbioloģisko preparātu menedžments centrālajā SVA noliktavā, kā arī lokālajās SVA filiāļu noliktavās līdz funkcijas nodošanai zāļu lieltirgotavām un vakcīnu atlikumu izsniegšanai;
- 2007. gadā Imunizācijas valsts programmas izpildei 1573 vakcinācijas iestādes pasūtījušas un saņēmušas vakcīnas SVA centrālajā institūcijā un SVA filiālēs.
- uzsākta jauna sistēma vakcīnu un šļirču piegādei vakcinācijas iestādēm no zāļu lieltirgotavām. Katru mēnesi nodrošināta ārstniecības iestāžu vakcīnu un šļirču pasūtījumu apkopošana un nosūtīšana atbilstošām zāļu lieltirgotavām.

6. attēls. Vakcinācijas līmenis (%) 2007. gadā Latvijā.

1. tabula.

Imunizācijas ietekme uz saslimstību ar atsevišķām infekcijas slimībām Latvijā

Infekcijas slimība	Max saslimstība* pirmsvakcinācijas periodā (gads)	Vakcinācijas uzsākšanas gads	Saslimstība 2007. gadā	Saslimstības samazināšanās (%)
Difterija	70 (1954.)	1940.-	0,8	- 99,9
Stingumkrampji	0,3 (1974.)	1957.	0,04	- 87
Garais klepus	428 (1958.)	1958.	1,2	- 99,7
Masalas	1221 (1969.)	1968.	0	- 100
Masaliņas	290 (1983.)	1993.	0,3	- 99,8
Epidēmiskais parotīts	585 (1982.)	1980.	0,2	- 99,9
Poliomielīts	41 (1956.)	1957.	0	- 100
Hib infekcija	2 gadījumi (1995.)	1993.	0	- 100

*Gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem

Vadlīnijas un ieteikumi.

Izstrādātas šādas labas sabiedrības veselības prakses vadlīnijas un ieteikumi:

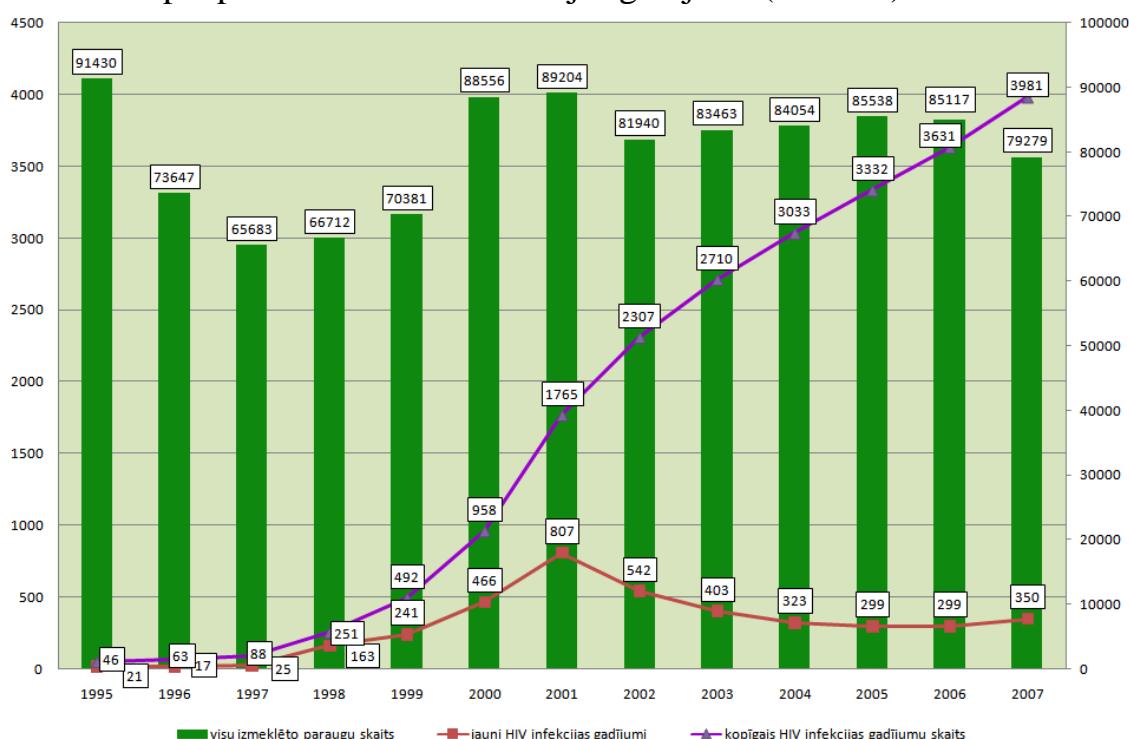
- labas sabiedrības veselības prakses vadlīnijas rīcībai meticilīnrezistentā *Staphylococcus aureus* (MRSA) apstiprināšanas gadījumā stacionārās ārstniecības iestādēs;
- labas sabiedrības veselības prakses vadlīnijas rīcībai *Clostridium Difficile* apstiprināšanas gadījumā ārstniecības iestādē;
- labas sabiedrības veselības prakses vadlīnijas rīcībai vankomicīnrezistentā *Enterococcus faecalis* un *Enterococcus faecium* (VRE) apstiprināšanas gadījumā ārstniecības iestādēs;

- ieteikumi primārās veselības aprūpes ārstiem „Vakcinācija pret tuberkulozi bērniem, kuri dzemdību nodaļā nav saņēmuši BCG vakcīnu”.

4.2. HIV un STI epidemioloģiskā uzraudzība un profilakse

Nodrošināta nepārtraukta HIV infekcijas epidēmisko procesu novērošana un izpēte, epidemioloģiski nozīmīgo infekcijas slimību izraisītāju cirkulācijas uzraudzība.

- Veikta HIV/AIDS epidemioloģiskā uzraudzībā iesaistīto 22 laboratoriju metodiskā vadība un nodrošināšana ar HIV diagnostikas līdzekļiem. Epidemioloģiskajā uzraudzībā iesaistītajās laboratorijās veikti 79 279 asins paraugu izmeklējumi uz HIV infekciju un apstiprināti 350 HIV infekcijas gadījumi (7. attēls).

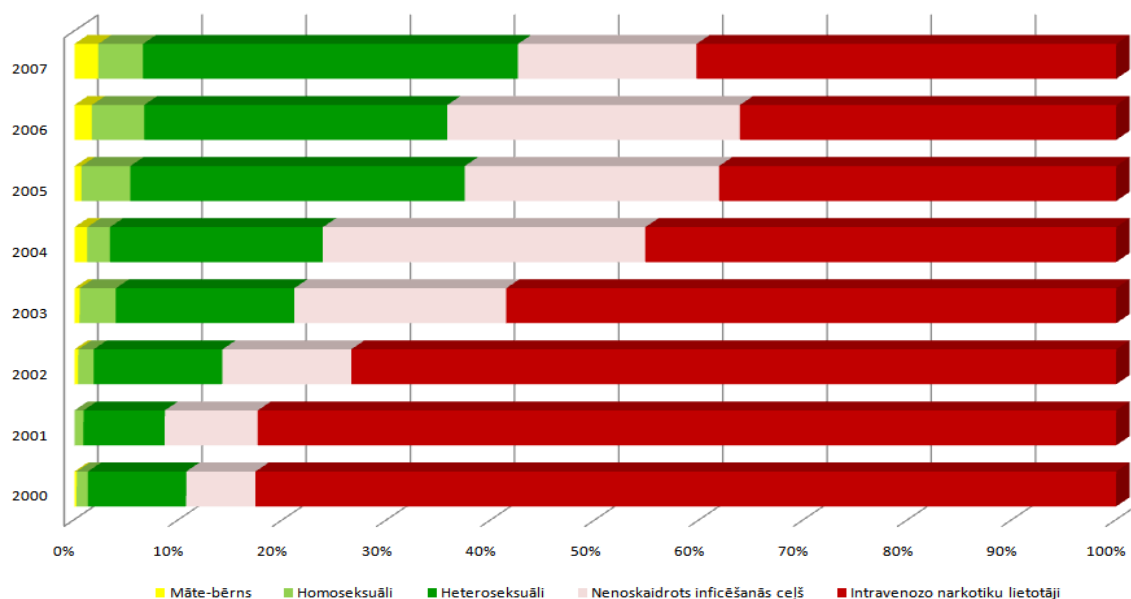

7. attēls. Kopīgais un jaunu reģistrēto HIV infekcijas gadījumu skaits un testēšanas aktivitāte.

Nodrošināta HIV/AIDS gadījumu reģistra uzturēšana un datu analīze:

- Kopīgais reģistrēto HIV gadījumu skaits (kumulatīvais rādītājs) uz 2007. gada 31. decembri ir 3981. 2007. gadā reģistrēti 350 jauni HIV gadījumi. Kopīgais reģistrēto AIDS gadījumu skaits sasniedzis 484, t.i., 2007. gada laikā reģistrēti 37 pirmo reizi diagnosticēti AIDS gadījumi.
- Atklāto un reģistrēto (jauno) HIV infekcijas gadījumu skaits 2007. gadā ir pieaudzis par 17% (no 299 uz 350), salīdzinot ar 2006. gadu. Lielākā daļa – 63% (2515 no 3981) no kopējā jeb kumulatīvā reģistrēto HIV infekcijas gadījumu skaita ir intravenozo narkotiku

lietotāji (turpmāk – INL), kas inficējušies lietojot kopīgas adatas un šļirces (2. tabula, 8. attēls).

8.attēls. Jauno HIV infekcijas gadījumu sadalījums (%) transmisijas grupās

2. tabula.

Jaunu HIV infekcijas gadījumu skaita dinamika Latvijā pēc transmisijas veida.

Transmisija	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Māte-bērns	1		2	2	4	2	5	8
Homoseksuāli	5	7	8	14	7	14	15	15
Heteroseksuāli	44	63	67	69	66	96	87	126
Nenoskaidrots inficēšanās ceļš	31	72	67	82	100	73	84	60
Intravenozo narkotiku lietotāji	385	665	398	236	146	114	108	141
Kopā	466	807	542	403	323	299	299	350

Epidemioloģisko datu savākšana un apkopošana par STI gadījumiem

- Lai nodrošinātu minēto slimību epidemioloģiskās uzraudzības nepārtrauktību un statistikas datu precizitāti, bija panākta vienošanās, ka līdz 2007. gada beigām STI un ādas slimību reģistrāciju nodrošina P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Seksuāli transmisīvo un ādas slimību centrs, bet ar 2008. gada 1. janvāri minētās funkcijas pilnīgi pārņēma SVA un SVA filiāles.

- Nodrošināta regulāra (reizi mēnesī) datu apkopošana par STI iekļaušanai nozares valsts statistikas pārskatā „Pārskats par atsevišķām infekcijas un parazitārajām slimībām” (veidlapa Nr.1).
- Pārskata gadā ir notikusi STI epidemioloģiskās uzraudzības integrācija vienotā Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēmā.

Epidemioloģisko datu sniegšana par STI Pasaules Veselības organizācijas (PVO) gada pārskatam

- Apkopoti epidemioloģiskās uzraudzības dati par 2007. gadā reģistrētajām STI PVO gada pārskatam „WHO Communicable Disease Annual Reporting Form”.

3. tabula.

Saslimstība ar STI Latvijā laika posmā no 2003. gada līdz 2007. gadam (reģistrēto gadījumu skaits / gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem)

Gads	Sifiliss	Gonoreja	Hlamidioze	HSV-2 infekcija
2003	784 / 33.6	481 / 20.6	502 / 21.5	52 / 2.2
2004	584 / 25.2	537 / 23.1	528 / 22.78	59 / 2.5
2005	443 / 19.2	694 / 30.0	729 / 31.6	90 / 3.8
2006	483 / 21.0	746 / 32.5	820 / 35.7	67 / 2.9
2007	301 / 13.2	669 / 29.3	711 / 31.2	98 4.3

- 2007. gadā Latvijā tika reģistrēti 1779 saslimšanas gadījumi ar STI. Saslimšanas gadījumu struktūra (%) pēc diagnozēm ir šāda: 39,9% (711) - hlamidioze; 37,6% (669) - gonoreja; 16,9% (301) - sifiliss; 8,3% (98)- HSV-2 infekcija.

Dalība starptautiskajos infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības tīklos.

- Īstenota sadarbība ar PVO Eiropas reģiona (53 Eiropas un Centrālās Āzijas valstis) HIV infekcijas un AIDS monitoringa programmu (EuroHIV). 2007. gads bija pārejas periods no EuroHIV programmas (koordinēja Eiropas AIDS monitoringa centrs, Francija) uz Eiropas slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) un Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģionālā biroja (PVO/Euro) koordinētu programmu.

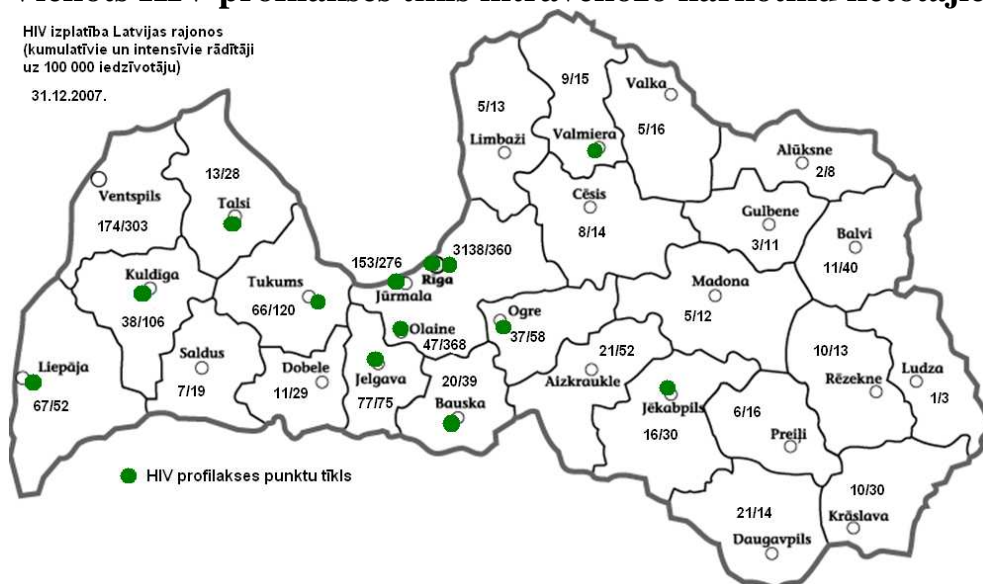
Nodrošināta vienota HIV profilakses kabinetu tīkla metodiskā vadība un aktivitāšu monitorings.

- Nodrošināta 13 HIV profilakses kabinetu metodiskā vadība, aktivitāšu uzskaitē un izvērtēšana, regulāras darbinieku apmācības un kapacitātes celšana.

Vienots HIV profilakses tīkls intravenozo narkotiku lietotājiem

HIV izplatība Latvijas rajonos
(kumulatīvie un intensīvie rādītāji
uz 100 000 iedzīvotāju)

31.12.2007.

9. attēls. Vienots HIV profilakses tīkls intravenozo narkotiku lietotājiem

4.tabula.

Vienota HIV profilakses tīkla intravenozo narkotiku lietotājiem aktivitātes.

Aktivitāte	Jaunie klienti	Kontakti kopā	Izdalītās šīrces	Savāktas un utilizētas šīrces	Izdalīti prezervatīvi	Veiktas konsultācijas	Veikti HIV testi	Epidemioloģisks pētījums
Rādītājs (salīdzinājums ar 2006.gadu)	1097 (31% ↑)	40756 (17% ↓)	126394 (7,8% ↑)	110237 (7% ↑)	31606 (68% ↑)	17440 (24% ↑)	750 (5,3% ↓)	637 respondenti

- 13 HIV profilakses kabineti veic HIV un STI profilakses pasākumus paaugstināta inficēšanās riska grupās (galvenokārt INL un viņu seksuāliem partneriem). Profilakses pasākumu klāstā ietilpst šīrču maiņa, HIV tests un konsultācijas, prezervatīvu un dezinfektantu izdāle, informācija par HIV/STI profilaksi, psiholoģisks atbalsts.

Pārskata periodā programmā iesaistīti 1098 jauni klienti – intravenozo narkotiku lietotāji (INL), kas salīdzinoši ar 2006. gadu ir par 31% vairāk. Regulāro klientu (apmeklē HIV profilakses programmu regulāri – vismaz 1 reizi mēnesī) skaits ir vidēji 450 mēnesī 2007. gadā.

2007. gadā par 8,4% (116535 uz 126394) ir pieaudzis izdalīto šīrču skaits, par 68% (no 10114 uz 31606) pieaudzis izdalīto prezervatīvu skaits. Pārskata gadā, salīdzinot ar iepriekšējo, par 24,4% (no 13254 uz 17440) pieaudzis arī sniegto konsultāciju kopējais skaits, no kurām 45%

gadījumu konsultācijas un informācija sniegta INL ģimenes locekļiem, seksa partneriem, draugiem, paziņām un citiem interesentiem.

Nozīmīga HIV profilakses programmu sastāvdaļa ir iespēja bez maksas veikt HIV testu. 2007. gadā šo iespēju izmantojuši 750 HIV profilakses tīkla apmeklētāji.

- Izstrādāta un realizēta kvalifikācijas celšanas programma HIV profilakses tīkla darbiniekiem (kopējais dalībnieku skaits 183). Programmas ietvaros organizētas šādas apmācības:
 - HIV izplatības un narkotisko vielu lietošanas tendences (19 dalībnieki),
 - ievads kontakta veidošanā ar klientu un motivējošā intervijā (20 dalībnieki),
 - ar HIV/AIDS saistītā stigma un diskriminācija (18 dalībnieki),
 - epidemioloģiska un sociāla pētījumu pamati un komandas darba organizācija (22 dalībnieki),
 - šļirču maiņas programmas (24 dalībnieki),
 - izdegšanas sindroms (23 dalībnieki).

Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai.

- Sagatavoti un izdoti informatīvie materiāli dažādām mērķauditorijām:
 - buklets „Kas jāzina par AIDS?” latviešu un krievu valodā;
 - buklets „Droša seksa ABC jeb, kā izvairīties no HIV” latviešu un krievu valodā;
 - plakāts „Droša seksa ABC jeb, kā izvairīties no HIV” latviešu un krievu valodā;
 - uzlīme „Droša seksa ABC jeb, kā izvairīties no HIV” latviešu un krievu valodā;
 - atkārtoti izdots buklets „HIV un tuberkuloze” latviešu un krievu valodā;
 - informatīvs materiāls „Infekciju uzraudzība un profilakse Latvijas ieslodzījuma vietās” latviešu valodā (angļu valodā materiāls elektroniski publicēts www.sva.gov.lv);
 - informatīvā lapa „Rekomendācijas ārstam, kura pacientam apstiprināta HIV infekcija” latviešu valodā.
- Organizēti semināri (9) „HIV/AIDS un STI profilakse” Nacionālo bruņoto spēku kareivjiem (kopumā seminārus apmeklējuši 229 dalībnieki).
- Rīkotas lekcijas un semināri par HIV/AIDS jautājumiem 70 skolēniem un 14 medicīnas profila studentiem.
- AIDS un STI centra Konsultāciju kabinetā sniegtas 757 konsultācijas, galvenokārt narkotiku lietotājiem par HIV testu, HIV infekcijas profilaksi un ārstēšanu, vīrushepatīta B un vīrushepatīta C infekciju, kā arī sniegtas konsultācijas par atkarību izraisošām vielām, par to lietošanas sekām un ietekmi uz veselību.

- Pasaules AIDS dienas kontekstā koordinēta pasākumu organizēšana un informācijas apmaiņa Latvijas reģionos. Sadarbībā ar sabiedriskajām organizācijām „DIA+LOGS” , „HIV.LV”, „AGIHAS”, „Jaunatne pret AIDS”, „Latvijas Sarkanā Krusta Jaunatne”, LGBT un viņu draugu apvienību „Mozaīka”, „Latvijas Medicīnas studentu asociācija”, „Papardes zieds”, kā arī veicot aptauju veselības veicināšanas reģionālajiem koordinatoriem (kopumā 13 koordinatori Latvijā) izveidots kalendārs par aktivitātēm Latvijā, kas veltītas 1. decembrim. Kopumā kalendārā iekļauta informācija par 20 Latvijas reģioniem, kur Pasaules AIDS dienas ietvaros tika organizēti Lāpu gājieni, aizlūgumi baznīcās, informatīvi izglītojošas kampaņas. Pasaules AIDS dienas ietvaros atsevišķos HPP tika organizēta Atvērto durvju dienas – Kuldīgas, Tukuma, Jelgavas HPP un Rīgā sabiedriskajā organizācijā „DIA+LOGS”.
- Informācija par HIV/AIDS jautājumiem tika sniegta arī televīzijas raidījumos „Šeit un Tagad” (LTV1), „Abi labi” (LTV1), „Medline Info” (gan krievu, gan latviešu val., TV5), „Bez cenzūras” (krievu val., TV5), jauniešu raidījumā „SEMS” (LTV7).
- Sadarbībā ar Veselības ministriju organizēta Pasaules AIDS dienai veltītā konference „HIV/AIDS Latvijā – nākotnes izaicinājumi un risinājumi”.
Konferencē „HIV un AIDS Latvijā – nākotnes izaicinājumi un risinājumi” piedalījās 54 dalībnieki (valsts iestāžu, ministriju, sabiedrisko un starptautisko organizāciju pārstāvji).

Starptautiskā sadarbība (t.sk. dalība projektos un darba grupās):

- Eiropas Komisijas atbalstītā starpvalstu (Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Bulgārijas un Somijas) projekta ENCAP Nr. 2005305 „Koordinēta un visaptveroša HIV/AIDS profilakses tīkla paplašināšana intravenozo narkotiku lietotājiem un pārejas grupām” („Expanding network for Coordinated and Comprehensive Actions on HIV/AIDS Prevention among IDUs and Bridging Population”) koordinācija un īstenošana.
- Dalība Twinning Light projektā (sadarbībā ar Vāciju) „Institucionālās kapacitātes stiprināšana infekciju slimību uzraudzības nodrošināšanai ieslodzījuma vietās” („Capacity building for institutions involved in surveillance and prevention of communicable diseases in penitentiary system”).
- Dalība ANO (United Nations Office on Drugs and Crime) atbalstītā projektā „HIV/AIDS profilakse un atbilstošā aprūpe ieslodzījuma iestādēs un intravenozo narkotiku lietotāju vidū Latvijā, Igaunijā un Lietuvā” („HIV/AIDS prevention and care among injecting drug users and in prison settings in Estonia, Latvia and Lithuania”).
- Dalība ekspertu grupā: „Think Tank on HIV/AIDS” pie Eiropas Komisijas Veselības un patērētāju tiesību aizsardzības ģenerāldirektorāta – direktorāta (C): Sabiedrības veselība un risku noteikšana.

4.3. Vides veselības riska faktoru uzraudzība

Nodrošināta publisko pakalpojumu sniegšana

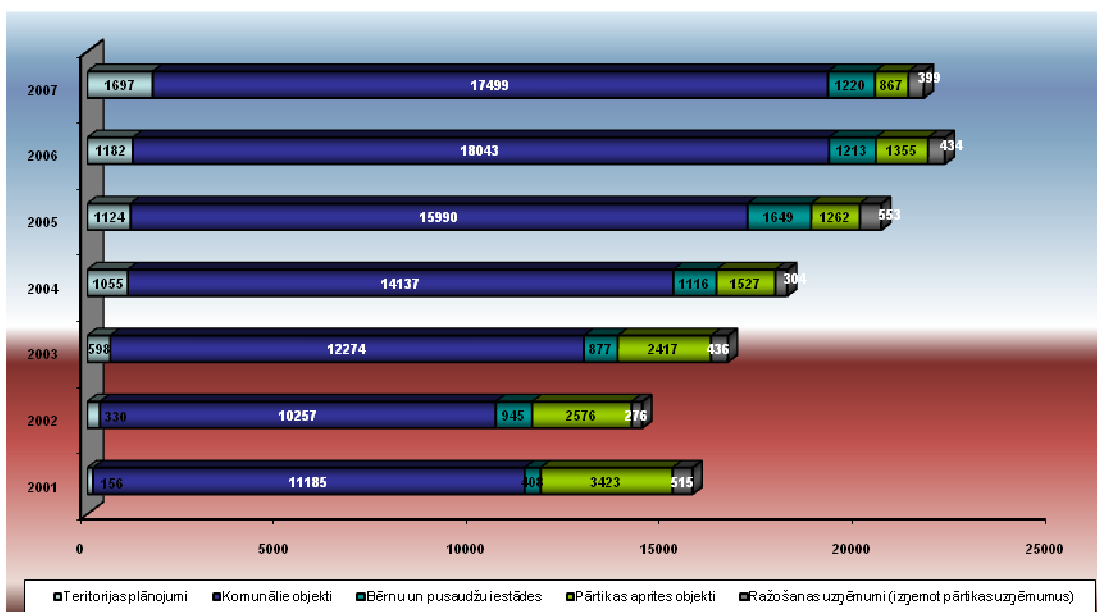
Sagatavoti atzinumi juridiskām un fiziskām personām:

Būvniecības jomā:

- atzinumi par vietas izvēli būvniecībai – 1471;
- projektēšanas higiēniskie uzdevumi – 9736 (t.sk. 943 nosacījumi teritorijas plānojumiem);
- atzinumi par projektiem – 1989 (t.sk. 750 atzinumi par teritorijas plānojumiem);
- atzinumi par būves gatavību ekspluatācijai – 6309;
- 327 A un B kategorijas piesārņojošās darbības nosacījumu izstrāde.

Objektu higiēniskās novērtēšanas jomā:

- atzinumi par objekta gatavību darbības uzsākšanai (turpināšanai) – 2025;
- higiēniskās novērtēšanas veikšanai apsekoti 8769 objekti.

10. attēls. Sagatavoto atzinumu skaits par objektu un procesu higiēnisko novērtēšanu

Higiēniskās novērtēšanas atzinumu skaits būvniecības jomā ir tieši saistīts ar valsts sociāli - ekonomisko izaugsmi, būvniecības intensitāti, tā kā notiek ekonomikas bremsēšanās, tad arī loģiski samazinās atzinumu skaits.

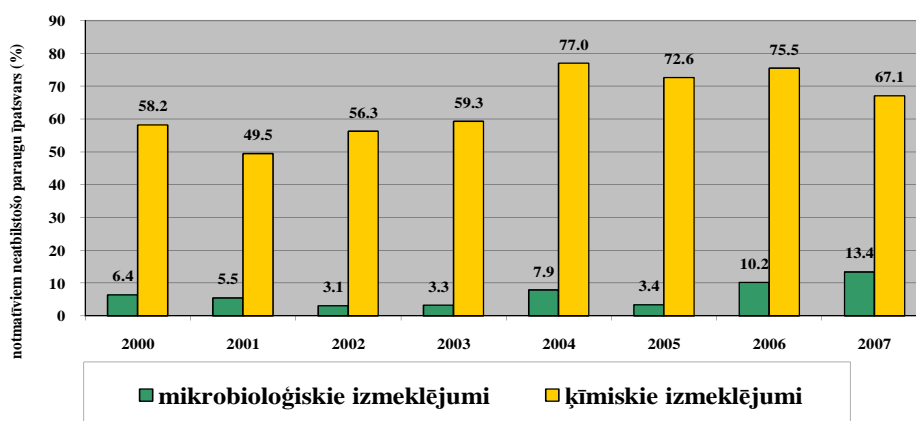
Produktu higiēniskās novērtēšanas jomā:

- sagatavoti 449 produktu higiēnas novērtējumi.

Veikta licencēšana kapitālsabiedrībām deratizācijas, dezinfekcijas un dezinfekcijas pakalpojumu sniegšanai - izsniegtas 32 licences.

Sagatavots ziņojums par dzeramā ūdens kvalitātes monitoringa rezultātiem:

- apkopoti 2006. gada monitoringa rezultāti un sagatavots pārskats;
- veikta monitoringa koordinēšana (plānošana, plānu saskaņošana), datu bāzes uzturēšana (rezultātu apkopošana), ūdens paraugu laboratoriskā testēšana Pārtikas un veterinārā dienesta Nacionālā diagnostikas centra laboratorijā;
- kopumā dzeramā ūdens auditmonitorings veikts 596 dzeramā ūdens paraugiem 555 ūdens apgādes sistēmās,

11. attēls. Auditmonitoringā konstatētās dzeramā ūdens neatbilstības.

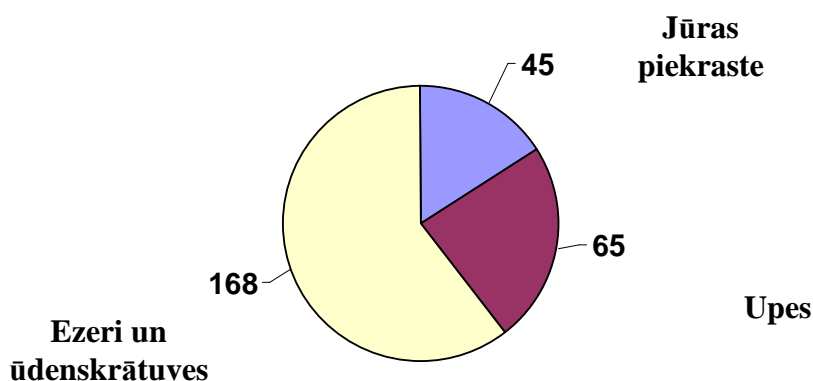
ES PHARE 2002. gada Nacionālās programmas projekta „Vides monitorings” rezultātā tiek ieviesta mūsdienu prasībām atbilstoša datorizēta datu ievades un analīzes programma, līdz ar to tiek pilnveidota dzeramā ūdens kvalitātes datu apstrāde un izplatīšana.

Sniegti atzinumi par dzeramā ūdens īpašo normu ietekmi uz veselību.

Izskatīti 132 pieteikumi, pamatota atzinuma sagatavošanai sagatavotas 188 papildinformācijas pieprasījuma vēstules un sagatavoti 185 atzinumi.

Sagatavots ziņojums par peldvietu ūdens kvalitātes monitoringa rezultātiem

2007. gadā peldvietu ūdens kvalitātes monitorings veikts pavisam 278 peldvietās, laboratoriski pārbaudīti 3033 peldūdens paraugi (12. att.). 20 % no šīm peldvietām atrodas Rīgā un Rīgas rajonā, t.sk. arī Jūrmalas pludmales zonā. Ūdens paraugi tika ņemti peldsezonas laikā no 15. maija līdz 15. septembrim vienu reizi divās nedēļās un testēšanai tika nogādāti Pārtikas un veterinārā dienesta Nacionālā diagnostikas centra laboratorijā mikrobioloģisko analīžu veikšanai. Ņemot ūdens paraugus, paralēli veica vizuālus novērojumus uz vietas, lai konstatētu pārmērīgu zilaļģu izplatīšanos (t.s. ūdens „ziedēšanu”) vai ūdens piesārņojumu ar naftas produktiem un citiem peldošiem atkritumiem.

12.attēls. Peldvietu ūdens kvalitātes novērojumu staciju skaits 2007. gadā.

Peldvietu ūdens kvalitātes novērtējums tika veikts divos etapos:

- operatīvais novērtējums pēc katras paraugu ņemšanas reizes;
- peldvietas ūdens kvalitātes novērtējums kopumā ilglaicīgā perspektīvā visas peldsezonas laikā.

2007. gadā īslaicīgāks vai ilglaicīgāks peldēšanās aizliegums tika noteikts 6 peldvietām – Balvu ezera divām peldvietām (Balvu raj.), Tiskādu ezera, Bekšu ūdenskrātuves un Maltas upes peldvietām (Rēzeknes raj.), kā arī Tepera ezera peldvietai (Valkas raj.). Ezeros un Bekšu ūdenskrātuvē aizlieguma iemesls bija zilaļģu pārmērīga savairošanās, bet Maltas upē – īslaicīgs, stiprs mikrobioloģiskais piesārņojums.

Mikrobioloģisko rādītāju robežlielumu pārsniegumi konstatēti 1,5 % no visiem analizētajiem paraugiem, kas neliecina par būtiskām izmaiņām, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (2006. gadā robežlielumu pārsniegumi konstatēti 4,7 % paraugu, kas ņemti jūras piekrastes peldvietās, un 1,2 % paraugu iekšzemes peldvietās).

Sabiedrības informētības un zināšanu līmeņa paaugstināšana ar vidi saistīto veselības traucējumu profilakses jomā:

- apskatītas aktuālākas vides veselības problēmas par elektropārvades līnijām un nanotehnoloģijām, sagatavoti informatīvi materiāli SVA mājas lapai;
- sagatavots informatīvais materiāls 8000 SVA bukletiem „Krāna ūdens”;
- sagatavots informatīvs materiāls SVA mājas lapai par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulas Nr. 1924/2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem prasībām;
- organizēta Latvijas iedzīvotāju aptauja “Vides faktoru ietekme uz veselību” - sagatavota aptaujas anketa un metodiskie norādījumi aptaujas veikšanai, SVA filiāles veikušas 1300 respondentu anketēšanu, rezultāti tiks apkopoti un pārskats sagatavots 2008. gadā.

Attīstīta sadarbība ar Eiropas vides un veselības tīkliem :

Sadarbībā ar PVO tika noorganizēts starptautisks seminārs “Vides veselības riska novērtēšana, nacionālās vides un veselības informācijas sistēmas veidošana”.

4.4. Psihiatriskās palīdzības metodiskā vadība un epidemioloģiskā uzraudzība

Sadarbībā ar VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” speciālistiem veikta 2006. gadā iegūto suīcīdu mēģinājumu datu statistiska apstrāde un analīze, kas, kā viena no sadaļām, atspoguļota ikgadējā statistikas gadagrāmatā „Psihiskās veselības aprūpe Latvijā 2006”, nodrošinot informācijas pieejamību par situāciju suīcīdu jomā Rīgā un Rīgas rajonā. Sadarbībā ar Ieslodzījumu vietu pārvaldi iegūts datu apkopojums par suīcīdu un to mēģinājumu skaitu Latvijas ieslodzījuma vietās, savukārt sadarbībā ar Centrālo statistikas pārvaldi iegūti dati par iedzīvotāju mirstību tīša paškaitējuma rezultātā Latvijā 2006. gadā. Iegūtie dati izmantoti statistikas gadagrāmatas sastādīšanai, pārskatu veidošanai, veicot garīgās veselības situācijas analīzi par 2006. gadu.

Veikta informācijas apkopošana par Latvijā realizētajiem projektiem un programmām garīgās veselības veicināšanas jomā, ar mērķi turpmāka darba gaitā realizēt garīgās veselības monitoringa projekta izveidi.

Publikāciju sagatavošana masu mēdijos par garīgās veselības veicināšanas jautājumiem dažāda vecuma mērķauditorijām:

- izdevuma “Veselības rokasgrāmata” sagatavošana, publikācijas jauniešu žurnāla “Popcorn” rubrikās,
- publikācijas laikrakstā “Lauku Avīze”,
- dalība LTV 1 raidījumā „Veselības studija ar Dainu Bruņinieci”.

Pamatojoties uz statistikas datiem, kas liecina, ka 2006. gadā gandrīz 500 cilvēku dzīvi beiguši izdarot pašnāvību, kā arī lai mazinātu sabiedrības aizspriedumus pret cilvēkiem ar garīgās veselības problēmām un sekmējot šo cilvēku integrāciju ikdienas vidē, SVA uzsāka sabiedrības informēšanas kampaņu, kuru turpinās realizēt 2008. gadā. Kampaņas mērķis ir iedzīvotāju uzmanības pievēršana konkrētiem aktuāliem garīgās veselības jomas jautājumiem. Tās ietvaros veikta videoklipu izveide latviešu un krievu valodās – videoklips “Anna” veidots ar mērķi sekmēt cilvēku ar garīgās veselības problēmām integrāciju sabiedrībā un aizspriedumu mazināšanu, savukārt videoklips “Telefona grāmata” veidots ar mērķi mazināt pašnāvību skaitu, atpazīstot iespējamās depresijas simptomus un aicinot pievērst uzmanību līdzcilvēkiem. Videoklipi pārraidīti TV 3 un TV 3+ televīzijas studijās.

Dalība konferencēs:

Dalība Eiropas Komisijas un PVO atbalstītā projekta konferencē „European Network of Mental Health Promotion and Mental Disorder Prevention – IMPHA”,

Sadarbība ar starptautiskām psihiatriskās palīdzības un garīgās veselības veicināšanas institūcijām:

- Sagatavots pārskats „Antistigma activities taking place across the WHO European Region (53 states). NHS Health Scotland, Scottish Development Centre for Mental Health WHO”,
- Sagatavots pārskats – nacionālais ziņojums „Survey on Social Support to People With Dementia and Their Carers. EuroCoDe 2006-2008. Alzheimer Europe”,
- Sagatavots pārskats „Questionnaire About Coverage of the Persons Mentally Handicapped in the Country of European Community”.
- Sagatavots pārskats par veiktām un plānotām aktivitātēm Latvijā garīgās veselības jomā ANO rekomendāciju Nr. CRC/C/LVA/CO/2 sadaļā „Bērnu tiesības”.
- Sadarbībā ar Eiropas Komisijas iniciatīvas EQUAL projektu sagatavots ziņojums “Konceptuāli risinājumi “Personu ar garīgiem traucējumiem un psihiskām slimībām nodarbinātības iespēju sekmēšana Latvijā”, kas prezentēts Labklājības ministrijas EQUAL programmas nodarbinātības tematiskajā grupā, kā arī vadības komitejā.

4.5. Atkarības slimību epidemioloģiskās uzraudzības nodrošināšana

Informācijas sistēma par narkotikām un narkomānijas izplatību Latvijā atbilstoši Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (EMCDDA) prasībām un nacionālajām vajadzībām pilnveidošana :

- iegūti nepieciešamie dati piecu epidemioloģisko indikatoru monitorēšanai no dažādām valsts, pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām, veikta šo datu apkopošana, analīze, iekļaujot nepieciešamo informāciju nacionālajā ziņojumā;
- sagatavotas un iesniegtas EMCDDA 18 Standarta Tabulas (ST) un 2 Strukturētās Anketas (SQ) atbilstoši EMCDDA prasībām;
- veikti pētījumi par narkotiku un narkomānijas izplatību Latvijā, kas nepieciešami piecu indikatoru attīstībai un izpildei:
 - Kohortas pētījuma „Narkotiku lietotāji Latvijā” 2. posma pētījums;
 - pētījuma „Narkomānijas rehabilitācija Latvijā: situācijas raksturojums”, gala ziņojums;
 - Eiropas skolu aptaujas projekts par alkoholu un citām narkotiskajām vielām (ESPAD’ 2007);
 - iedzīvotāju aptauja par narkotiku lietošanas izplatību Latvijā;
 - pētījums par narkotiku lietošanu izklaides vietās.

- sagatavots nacionālais ziņojums par narkotikām un narkomānijas situāciju valstī atbilstoši EMCDDA prasībām un nosūtīts EMCDDA ;
- uzsākts izveidot agrīnās brīdinājuma sistēmas par jaunām sintētiskām narkotikām tīklojumu valstī - saņemot nepieciešamo informāciju no visām iesaistītām institūcijām ar atbildīgajām personām;
- uzsākta agrīnās brīdinājuma sistēmas vadlīniju tulkošana un adaptēšana;
- dalība piecās EMCDDA organizētajās epidemioloģisko indikatoru ieviešanā iesaistīto ekspertu sanāksmēs;
- organizēts 2 dienu seminārs ar EMCDDA ekspertes piedalīšanos profilakses darba veicējiem „Profilakses pasākumu novērtēšana”(10 dalībnieki);
- izplatīts nacionālajiem sadarbības partneriem un ekspertiem EMCDDA ikgadējais ziņojums par situāciju narkomānijas problēmas jomā Eiropā un nacionālais ziņojums par situāciju narkomānijas problēmas jomā Latvijā.

Alkohola un tabakas valsts starpnozaru informācijas un monitoringa sistēmas veidošana un tās darbības koordinēšana:

- iegūti nepieciešamie dati alkohola, tabakas lietošanas un tā radīto seku monitorēšanai no dažādām valsts, pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām, veikta šo datu apkopošana, analīze, sagatavojot gadagrāmatu “Atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatība un sekas Latvijā.”;
- tipogrāfiski pavairota gadagrāmata “Atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatība un sekas Latvijā.”;
- veikti sagatavošanās darbi, lai realizētu ES programmas “Pārejas līdzekļi administratīvās spējas stiprināšanai” par tabakas informācijas sistēmas izveides projektu 2008. gadā;

Efektīvu metodoloģiju un vadlīniju izstrāde atkarības slimību jomā:

- Izstrādātas vadlīnijas ģimenes ārstiem “Kā palīdzēt pārmērīgi kaitējoši alkohola lietotājiem”.
- Izstrādāti metodiskie ieteikumi skolu medicīnas māsām “Par agrīnu bērnu – atkarības vielu lietotāju atklāšanu skolās”.

Alkohola patēriņa mazināšanas un ierobežošanas programmas un Tabakas uzraudzības valsts programmas rīcības plānos 2007. gadā plānoto aktivitāšu realizācija atbilstoši aģentūras kompetencei un finanšu iespējām:

- Veikti pētījumi:
 - Pētījums par alkohola lietošanu saistībā ar traumatismu un vardarbību;
 - Pētījums par alkohola lietošana un ceļa un sadzīves negadījumiem;
 - Pētījums par pašvaldību vietu, lomu un paveikto alkohola lietošanas ierobežošanā un profilaksē.

- Organizēta PVO, VM un SVA pētījuma „Vardarbība un veselība” iespiešana un izplatīšana iesaistītajām institūcijām.
- Sadarbībā ar VM un PVO organizēta konference “Efektīva alkohola ierobežošanas politika Latvijā”.
- Sadarbībā ar VM un PVO organizēta konference „Vardarbība un veselība”.
- Organizēta mājas lapā interaktīvā diskusija 5. - 9. klašu skolniekiem.
- Sagatavoti 8 raksti Veselības rokasgrāmatas decembra izdevumam.
- Izstrādāti 4 informatīvo materiālu teksti, tipogrāfiski iespiesti divi materiāli “Par devu skaitīšanu”, “Par narkoloģiskās ārstēšanas iespējām” un izplatīti ieinteresētajām institūcijām .
- Organizēts seminārs skolu medicīnas māsām .
- Organizēts informatīvais seminārs narkologiem.
- Sagatavots raksts žurnālā „Doctus” „Be fabulos? alkohols un alkoholisms”.
- Piedalīšanās raidījumā LTV ”Abi labi”, intervijā „Med-line”, Apollo videočatā par atkarības problēmām.

4.6. Ārkārtas sabiedrības veselības situāciju administrēšana un koordinēšana

Organizētas mācības un semināri SVA speciālistu gatavības nodrošināšanai rīcībai ārkārtas sabiedrības veselības apdraudējumu gadījumos:

- Baltijas valstu atbildīgo speciālistu seminārs „Sabiedrības veselības ārkārtas situāciju pārvaldīšana”.
- Praktiskas mācības par Valsts rezervju centrālās medicīnas iekārtu bāzes noliktavā Cesvainē esošo resursu izmantošanu;
- 11 praktiskas mācības par individuālo aizsardzības līdzekļu pareizu un drošu lietošanu (11);
- 2 teorētiskas treniņa mācības par gatavību gripas pandēmijai (2);
- 1 seminārs par bioloģisko, ķīmisko un radioaktīvo aģentu izraisītām ārkārtas situācijām (izraisītāji, vadlīnijas, rīcības plāni, individuālie aizsardzības līdzekļi);
- 8 reģionālās sanāksmes ar pašvaldību atbildīgo speciālistu piedalīšanos;

Sagatavoti informatīvie materiāli:

- Informatīvais materiāls „Reaģēšana, rīcība bioloģiskā aģenta tīšas izplatīšanas gadījumā, vides paraugu ņemšana laboratoriskai izmeklēšanai, dekontaminācijas process”.

Dalība agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu uzturēšanā:

- Nodrošināta sadarbība un pastāvīga informācijas saņemšana, izvērtēšana un analīze no ES bioloģiskā un ķīmiskā terorisma operatīvās brīdināšanas sistēmas (RAS – BICHAT), infekcijas slimību agrīnās brīdināšanas sistēmas (EWRS) un citiem ES starptautiskiem tīkliem.

Veiktie medicīniski sanitārie pasākumi bīstamo infekcijas slimību ieviešanas un izplatīšanās novēršanai

Medicīniski sanitāro pasākumu izpildes gaitā robežkontroles punktos izdotas 450 deratizācijas apliecības un 102 kuģu sanitārās apliecības, kā arī 90 atļaujas miruša cilvēka ķermeņa izvešanai no valsts.

4.7. Sabiedrības veselības stratēģijas mērķu sasniegšanas monitoringa (SVS MSM) nodrošināšana un ziņojumu sagatavošana

2007. gadā sagatavoti un iesniegti Veselības ministrijā monitoringa ziņojumi par Sabiedrības veselības stratēģijas 8. mērķa “Neinfekcijas slimību izplatības samazināšana” šādu apakšmērķu sasniegšanu:

- asinsrites sistēmas slimības,
- vizuālās lokalizācijas un plaušu audzēji,
- cukura diabēts,
- mutes un zobu veselība,
- gremošanas, elpošanas, uroģenitālās, skeleta, muskuļu un saistaudu sistēmas slimības.

Sagatavoti ziņojumi:

- ziņojums par potenciāli zaudēto dzīves gadu (PZDG) rādītāju 2006. gadā Latvijā (analīze, tendences). Pārskata formā pieejams SVA mājas lapā, nosūtīts VM un dažādām sabiedrības veselības institūcijām. Dati prezentēti konferencēs (PVO organizētā konferencē par vides veselības indikatoriem, kā arī konferencē „Drošs darbs Latvijā”);
- ziņojums par Sabiedrības veselības stratēģijas ieviešanas rīcības programmas 2004. – 2010. gadam realizāciju 2005. - 2006.gadā; ziņojuma projekts iesniegts VM un prezentēts Starpnozaru koordinācijas komisijai sabiedrības veselības jautājumos (SKK).

Transition Facility programmas projekta “Sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmas attīstība” realizācija.

Lai sabiedrības veselības monitoringa funkciju attīstītu atbilstoši ES valstu labākajai praksei, sadarbībā ar Nīderlandes Sabiedrības un arodveselības skolu 2007. gadā turpināta ES Transition Facility 2005. gada programmas projekta „Sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmas attīstība” *Twining* līguma realizācija. Tā ietvaros veiktas sekojošas aktivitātes:

- Sagatavoti un izdoti 3 ziņojumi (iztulkoti arī angļu valodā):
 - „Paredzamā mūža ilguma atšķirības sievietēm un vīriešiem”;
 - „Traumatisms un ārējie nāves cēloņi bērniem un jauniešiem”;
 - "Savlaicīgi ar skrīningu atklājamie ļaundabīgie audzēji".
- Pilnveidota sabiedrības veselības indikatoru sistēma.

Iedzīvotāju veselības paradumu pētījumu veikšana.

- Veikta Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT) 2006. gada aptaujas datu analīze, sagatavots un izdots pētījuma datu apkopojums;
- Veikta PVO Starptautiskā jauniešu smēķēšanas pētījuma 2007. gada aptauja Latvijā un Skolu personāla aptauja; veikta aptaujas datu analīze, sagatavots un izdots pētījuma datu apkopojums;
- Sagatavoti un izdoti Latvijas skolēnu veselību ietekmējošo paradumu pētījuma (HBSC) 2005./2006. m.g. aptaujas rezultātu apkopojumi „Fiziskā aktivitāte un sēdošs dzīvesveids skolas vecuma bērniem Latvijā” un „Uztura paradumi un ķermeņa masa skolas vecuma bērniem Latvijā”
- Veikta PVO/EK Veselības patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāta e-veselības pakalpojumu patērētāju pētījuma 2007. gada aptauja Latvijā.
- Veikta kampaņas par dārzeni, pākšaugu, ogu un augļu lietošanas nepieciešamību uzturā pamanāmības izvērtēšana.
- Izveidots un nodrukāts Latvijas iedzīvotāju uztura aptaujas veikšanai nepieciešamais Pārtikas produktu un ēdienu porciju fotoattēlu atlants.
- Uzsākts sagatavošanās un koordinācijas darbs projektam Eiropas zinātniskās sadarbības sistēma „Aptaukošanās profilakse Eiropā – Konsorcijs aptaukošanās profilaksei ar efektīviem uztura un fiziskās aktivitātes pasākumiem”.

Starptautiskā sadarbība (t.sk. dalība projektos, darba grupās u.c.):

- Dalība Pasaules Veselības organizācijas Eiropas Neinfekcijas slimību stratēģijas izstrādes darba grupā.
- Dalība Eiropas Kopienas Sabiedrības veselības programmas 2005. - 2008. gadam projektā par visaptveroša ES sabiedrības veselības ziņojuma izstrādi (*EUGLOREH*).
- Dalība Eiropas Kopienas Sabiedrības veselības programmas 2005. - 2008. gadam projektā par pilsētas iedzīvotāju sabiedrības veselības indikatoru sistēmas izstrādi (*EURO- URHIS*).

4.8. Sabiedrības veselības veicināšana un profilakse

Veselības veicināšanas un profilakses daļa 2007. gadā nodrošinājusi veselības veicināšanas aktivitāšu realizēšanu atbilstoši noteiktajiem darbības virzieniem, prioritātēm un piešķirtajam finansējumam. Veselības veicināšanas darbs nodrošināts atbilstoši politikas plānošanas dokumentiem.

Gimenes veselības veicināšana:

- Aktivitātes „Ģimenes veselības ABC” ietvaros izdoti 4 informatīvie materiāli:
 - „Traumatisma profilakse” - kas jāzina vecākiem, lai pasargātu savu mazuli no iespējamām traumām;
 - „Ko ēdīsim” - materiāls mazuļiem veselīga uztura paradumu veidošanai;
 - „Māmiņas dienasgrāmata” – materiāls topošajiem un jaunajiem vecākiem;
 - „Mūsu mazulis” – materiāls jaunajiem vecākiem par visu, kas notiek ar mazuli pirmajos dzīves gados, fiziskā un emocionālā attīstība, attiecību veidošana, rotaļas un rotaļlietas.
- **Vīriešu veselības veicināšanas kampaņa**, kur tika atgādināts vīriešiem, ka reizi gadā nepieciešams doties pie ārsta, lai veiktu profilaktisku medicīnisko apskati. Tika sagatavots informatīvais buklets latviešu valodā - „Neaizmirsti par savas veselības tehnisko apskati”, kurā viegli uztveramā formā apkopota svarīgākā informācija par impotences un neauglības cēloņiem, seksuāli transmisīvajām slimībām, kā arī vietām, kur meklēt palīdzību.
- **KONTIA – sievietes veselības un dzīves kvalitātes informatīvi izglītojoša kampaņa**, kurā piedalījās ap 500 dalībniecēm un akcijas galvenais mērķis ir aicināt sievietes pievērst lielāku uzmanību savai veselībai, kā arī uzsvērt un atgādināt, ka reizi gadā katra Latvijas sieviete var saņemt valsts apmaksātu profilaktisko aprūpi.

Sirds un asinsvadu slimību profilakse

- Informatīvo materiālu izveidošana par sirds un asinsvadu slimību riska faktoriem un to novēršanas iespējām - informācijas sagatavošana par sešiem sirds un asinsvadu slimību riska faktoriem latviešu un krievu valodā. Par katru riska faktoru viens buklets.
- Akcijas „Izmēri savu veselību!” organizēšana. Tās ietvaros bija iesaistīti 142 darba kolektīvu jeb 4785 dalībnieki ar atšķirīgu fiziskās piepūles intensitāti, kur tika aktualizēts jautājums par liekās ķermeņa masas problēmu.
- **Sabiedrības informēšanas kampaņa** par fiziskās aktivitātes lomu sirds veselības saglabāšanā. Projekta ietvaros sagatavots TV klips un banneris. TV klips tika demonstrēts Latvijas Televīzijā (LTV1 un LTV7) un interneta banneris tika izvietots portālos TV NET, Apollo.lv un DELFI.
- **Sabiedrības informēšanas kampaņa** par fizisko aktivitāšu nozīmi un veselīgām brīvā laika pavadīšanas iespējām „Veselīgās brīvdienas”, kuras mērķis bija veicināt fizisko aktivitāti dažādās iedzīvotāju vecuma grupās, motivējot ģimenes – vecākus, bērnus, vecvecākus – aktīvi un veselīgi pavadīt brīvo laiku.

- **Sirds veselības kabinetu** darbības nodrošināšana:
 - atvērti 12 jauni kabineti: Līvānos, Balvos, Rīgā, Valkā, Daugavpilī, Krāslavā, Aizkrauklē, Tukumā, Limbažos, Cēsīs, Rēzeknē un Jelgavā;
 - sirds veselības kabinetos 2007. gadā sirds veselības rādītājus ir noteikuši un konsultāciju saņēmuši ~ 9590 apmeklētāji.
- **Reģionālo semināru** par sirds veselības veicināšanu organizēšana:
 - noorganizēti 6 reģionālie semināri sirds veselības atbalsta tīkla izveides nodrošināšanai;
 - kopā seminārus apmeklējuši 360 dalībnieki.
- Nodrošināts seminārs Latvijas sporta darba vadītājiem ‘‘Fizisko aktivitāšu loma un tās veicinošās metodes mūsdienu sabiedrībā’’ Notika informatīvs seminārs un praktiskās nodarbības nūjošanā.
- Sadarbībā ar Latvijas tautas sporta asociāciju Olimpiskajā centrā tika noorganizēts fizisko aktivitāšu pasākums ‘‘Latvijas Ģimenes sporta festivāls’’. Pasākuma laikā sabiedrība tika izglītotā par veselīgu dzīvesveidu un veselīga uztura lietošanas paradumiem, fizisko aktivitāšu lomu sirds veselības saglabāšanā, veselīga uztura nozīmi veselības saglabāšanā. Pasākuma laikā bija iespējams saņemt Sirds veselības kabineta pakalpojumus. Aptuvenais dalībnieku skaits – 500.
- Realizēts pasākums sadarbībā ar Latvijas Volejbola Federāciju (LVF) ‘‘Par pasākuma organizēšanu SVA dalībai Latvijas volejbola federācijas organizētajā pasākumā’’. Pasākums notika 27 LVF organizētajos reģionālajos pasākumos. Pasākuma laikā tika aptaujāti 900 dalībnieki, lai noskaidrotu skolēnu attieksmi par veselību veicinošiem pasākumiem.

Tabakas uzraudzības valsts programmā 2006. – 2010. gadam ietvertos pasākumu īstenošana:

- Sagatavotas un nolasītas lekcijas par tabakas kontroles un profilakses jautājumiem:
 - treneriem Latvijas Sporta Akadēmijā;
 - veselības aprūpes vadības speciālistiem Rīgas Starptautiskajā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolā.
- Informatīvā materiāla ‘‘Vieglākais ceļš, kā atmet smēķēšanu’’ krievu valodā izveide un druka.
- Nodrošināta starptautiskās pretsmēķēšanas akcijas ‘‘Atmet un vinnē!’’ pēcaptauja, kuras mērķis bija noskaidrot, kā mainījušies smēķēšanas paradumi pēdējā gada laikā.
- PVO materiāla par dažādu tabakas veidu iedarbību tulkošana un druka, kuras mērķis ir sniegt informāciju par dažādu tabakas veidu pieejamību un kaitējumu veselībai, nodrukāti 500 eksemplāri.
- Organizēta ikgadējā konference tabakas kontroles jautājumos. Konferenci apmeklēja ap 200 interesentu.
- Realizēta Informatīvi izglītojošā pretsmēķēšanas kampaņa. Kampaņas laikā trīs nedēļas decembrī kinoteātros Liepājā, Rīgā un Valmierā tika

demonstrēti 4 dažādi reklāmas klipi par smēķēšanas kaitīgo ietekmi uz veselību.

- Ir pabeigti maketēšanas un drukas darbi pedagogu metodiskajam materiālam „Viss par smēķēšanu” un bukletam skolniekiem „Viss par smēķēšanu”. Nodrukāti bukleti skolēniem un pedagogu metodiskā materiāla komplekti, kuros ietilpst viens CD ar prezentāciju, materiāls izrādīšanai uz kodoskopa un buklets.
- Sagatavots nacionālā pretsmēķēšanas koalīcijā aktīvo dalībnieku saraksts publicēšanai Eiropas pretsmēķēšanas apvienības (*European Network for Smoking Prevention*) izdevumā „*DIRECTORY 2007*”.
- Datu gatavošana un nosūtīšana Pasaules Veselības organizācijai par situāciju tabakas kontrolē valstī un par Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību un ieviešanu Latvijā (12.06.07. un 19.06.07.).

Narkotisko un psihotropo vielu atkarības un izplatības ierobežošanas un kontroles valsts programmā 2005. - 2008. gadam ietvertu pasākumu īstenošana

- Semināru organizēšana par narkotiku lietošanas profilaksi.
 - Realizēti 6 semināri (Jelgava, Kuldīga, Valmiera, Daugavpils, Madona, Rīga).
- Ir uzņemta mācību filma “Tava izvēle” par atkarības vielu profilaksi jauniešiem (kopā 40 minūtes).

Pamatnostādņu „Veselīgs uzturs 2003. - 2013.” realizēšana

- Projekta „Zīdīšanas ABC” ietvaros,
 - izdots informatīvs materiāls jaunajām māmiņām par zīdīšanas priekšrocībām.
- Projekts „Mazulim draudzīgas slimnīcas” (MDS) iniciatīva Latvijā:
 - Atbilstoši PVO globālajiem Mazulim draudzīgo slimnīcu iniciatīvas kritērijiem tika izvērtēta un nominēta par Mazulim draudzīgo slimnīcu (MDS) – Cēsu slimnīcas dzemdību nodaļa. Paralēli notika esošo Mazulim draudzīgo slimnīcu atkārtotās vērtēšanas Alūksnes, Gulbenes, Tukuma, Bauskas, Balvu, Madonas, Jēkabpils slimnīcu dzemdību nodaļās un Jēkabpils slimnīcas Perinatālās aprūpes centrā. Pēc apņemšanās sertifikāta tika uzsākta vērtēt Saldus slimnīcas dzemdību nodaļu.
- Tika noorganizēti 15 semināri pašvaldību veselīga uztura programmu veidotājiem un realizētājiem (pašvaldību, skolu administrācijas pārstāvjiem, skolēnu ēdināšanā iesaistīto uzņēmumu pārstāvjiem un skolu pavāriem, kā arī vecāku un skolēnu pašpārvalžu pārstāvjiem) - 2 semināri Rīgā un 13 semināri reģionos – Daugavpilī, Cēsīs, Madonā, Alūksnē, Ogrē, Saldū, Valmierā, Liepājā, Jēkabpilī, Rēzeknē, Kuldīgā, Jelgavā un Jūrmalā. Kopumā seminārus apmeklējuši ap 900 dalībnieku. Sadarbībā ar Veselības ministriju tika izdota rokasgrāmata skolu pavāriem

„Sabalansētas ēdienkartes sastādīšana 1. - 4. klašu skolēniem”, kas tika prezentēta un dalīta iepriekšminētajos semināros. Tika izdots informatīvais materiāls par veselīgu uzturu 7. - 8. klašu skolēniem „Izvēlies veselīgo”.

- Nodrošināti dizaina, maketēšanas un drukas darbi informatīvajam materiālam - Galda kalendārs par veselīga uztura ieteikumiem sabiedrībai. Materiāls tiks izmantots kā informatīvais līdzeklis veselības aprūpes iestādēs un ģimenes ārstu praksēs visā valstī.
- Nodrošināti dizaina, maketēšanas, drukas un produkta izgatavošanas darbi informatīvi uzskatāmajam materiālam sākumskolas vecuma bērniem – plastmasas launaga kārba, informatīvi uzskatāmo materiālu komplektam par veselīgu uzturu sākumskolas vecuma bērniem un viņu vecākiem - papīra piramīdas un plakāti.

Veselīga uztura veicināšanas programmā ietvertu pasākumu īstenošana

- 2007. gadā Rīgā, Daugavpilī, Liepājā, Jelgavā un Valmierā tika realizēta kampaņa „Balso par veselīgu uzturu” par dārzeņu, pākšaugu, augļu, ogu lietošanas nepieciešamību veselības saglabāšanai un uzlabošanai. Kampaņas laikā tika sagatavoti informatīvie materiāli – pavāra Mārtiņa Sirmā veselīgu ēdienu recepšu grāmatiņa „Balso par veselīgu pārtiku”, plakāts, ledusskapju magnēti, vobleri, kas tika izmantoti kampaņas norises vietās. Kampaņas laikā tika izveidots un raidīts audio klips un izvietots interneta banneris par dārzeņu un augļu nozīmi uzturā veselības saglabāšanai un uzlabošanai. Paralēli medijos tika izvietota informācija par kampaņu un veselīgu uzturu.
- Nodrošināti atkārtotas drukas darbi informatīvajiem materiāliem - „Tabaka: nāvējoša jebkurā formā un maskā”; „Māmiņas dienasgrāmata”; „Mūsu mazulis”; „Ko ēdīsim?”; ķermeņa masas kartiņām.
- Nodrošināti tulkošanas darbi no latviešu valodas uz krievu valodu, dizaina, maketēšanas un drukas darbi informatīvajam materiālam „Veselīga uztura ieteikumi cilvēkiem, kas vecāki par 60 gadiem” un nodrošināti dizaina, maketēšanas un drukas darbi informatīvajam materiālam „Ieteikumi dārzeņu un augļu lietošanai uzturā”.
- Dalība konferencē „Uzturs un fiziskā aktivitāte - veselīga dzīvesveida pamats”.
- Piedalīšanās Baltijas un Ziemeļvalstu uztura speciālistu darba grupā. Organizēta starptautiska uztura speciālistu sanāksme (24.04.2007. - 25.04.2007.) par Baltijas un Ziemeļvalstu skolu uztura sistēmas uzlabošanu.
- Dalība PVO Eiropas biroja projekta „Bērnu aptaukošanās uzraudzības iniciatīva, (*Childhood Obesity Surveillance Initiative*) pirmajā darba grupas sanāksmē.
- Dalība sestajā starptautiskā konferencē par uztura paradumiem un fizisko aktivitāti.

Pēcdiploma izglītības nodrošināšana

- Zīdīšanas veicināšanas nacionālās programmas elements - „Mācītītiesīgu zīdīšanas konsultantu izglītības programmas nodrošināšana”, kuros tika veikta zīdīšanas konsultantu izglītības programmas nodrošināšana.

Starptautiskie projekti

- Eiropas Komisijas projekts veselību veicinošas sporta iestādes.
- Nevienlīdzības mazināšana sabiedrības veselībā ES;
- ES Pilotprojekts : Zīdīšanas veicināšana, atbalsts un aizsardzība Eiropā;
- Eiropas smēķēšanas profilakses projekts skolu jauniešiem „Nesmēķējošā klase” (2007. gadā reģistrētas 215 klases, kas izteikušas vēlēšanos piedalīties projektā, kopā – 3636 skolēni);
- EK projekts : Veselības veicināšanas kapacitātes celšana Eiropā.
- Eiropas sadarbības tīkla izveide nelaimes gadījumu profilaksē un drošības veicināšanā veciem cilvēkiem;
- DETERMINE – ES projekts par sociālekonomiskajām determinantēm veselībā.

Reģionālo koordinātoru darbības nodrošināšana

Reģionālie veselības veicināšanas darba koordinatori ir nodrošinājuši nacionālo, reģionālo un starptautisko veselības veicināšanas projektu realizāciju savos pārraudzībā esošos reģionos, veidojuši sadarbību ar valstiskām un nevalstiskām organizācijām šo projektu realizēšanai rajonu līmenī. Koordinātoru tīkla paplašināšanas ietvaros pirmajā pusgadā pieņemti darbā reģionālie koordinatori Jēkabpils un Preiļu rajonos, otrajā pusgadā - reģionālie koordinatori Jūrmalā un Rīgā. Pašreiz SVA darbojas 14 reģionālie veselības veicināšanas darba koordinatori.

4.9. Mērķauditorijas informēšana par sabiedrības veselības aktualitātēm

SVA sadarbību ar mērķauditorijām veidojusi šādās darbības jomās:

- infekcijas slimību uzraudzība (t.sk. HIV/AIDS) un profilakse;
- vides faktoru uzraudzība;
- sabiedrības veselības monitorings un pētījumi;
- atkarību slimību un garīgās veselības profilakse;
- veselības veicināšanas pasākumi.

Atbilstoši minētajām sadarbības formām, realizētas šādas aktivitātes:

- **Veselības veicināšanas jomā** sagatavotas preses relīzes par uzsāktajiem veselības veicināšanas pasākumiem, to gaitu un rezultātiem, piemēram, par kampaņām „Balso par veselīgu uzturu” un „Veselīgās dāvanas”,

Pasaules Sirds dienu, utml. Tāpat nodrošināta SVA speciālistu dalība deviņās informatīvajās kampaņās un sabiedrības informēšanas pasākumos.

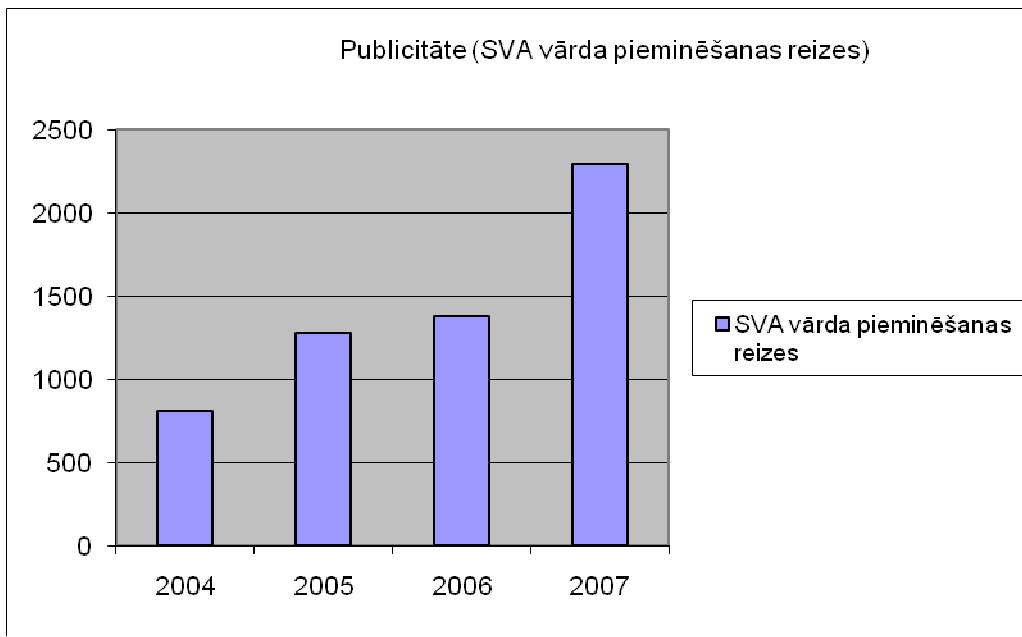
Realizēta sadarbība ar Tv5 raidījumu „Medline info”, PBK raidījumu „Naše zdorovje”, Latvijas radio un radio SWH, kā arī sagatavoti četri izdevumi „Veselības rokasgrāmata” par atsevišķiem tematiem - fiziskā aktivitāte, garīgā veselība, atkarību profilakse un pareizs uzturs.

- **Vides veselības jomā** sagatavota 41 preses relīze par vides veselības jautājumiem peldūdens un dzeramā ūdens rezultātiem. Aktuālās tēmas – peldūdens un dzeramā ūdens kvalitāte, tīrība un slimību draudi, elektromagnētiskais lauks, gaisa piesārņojums, utml. Sagatavots informatīvs buklets „Krāna ūdens” par ūdeni, ko iedzīvotāji saņem no centrālajiem ūdens piegādātājiem.
- **Infekcijas slimību uzraudzības jomā** gada laikā sagatavotas 60 preses relīzes, galvenokārt par šādiem aktuāliem jautājumiem - infekcijas un parazitāro slimību izplatība un profilakses pasākumi, lielu nozīmi pievēršot gripas un akūtām augšējo elpceļu infekcijām, ērcu encefalītam un Laima slimībai, HIV/AIDS jautājumiem, difterijai, meningītam, kā arī ieteicamajai vakcinācijai un cita veida profilaksei. Sagatavots buklets, plakāts un uzlīmes par HIV profilaksi „Drošs sekss! Tik vienkārši kā ABC!”.
- **Sabiedrības veselības monitoringa jomā** sagatavotas 6 preses relīzes un organizētas 2 preses konferences par SVA un Nīderlandes sadarbības partneru kopējo projektu sabiedrības veselības monitoringa jomā. Tāpat sniegta informācija par atsevišķiem monitoringa ziņojumiem – bērnu traumatisms, paredzamā mūža ilgums, utml.
- **Atkarību slimību uzraudzības un garīgās veselības jomās** sagatavotas 9 preses relīzes par saslimstības datiem, uzsāktajiem pētījumiem. Sagatavots buklets par alkohola devu skaitīšanu „Skaiti savas devas” un „Narkoloģiskās palīdzības iespējas”.

Publicitātes analīze par 2007. gadu:

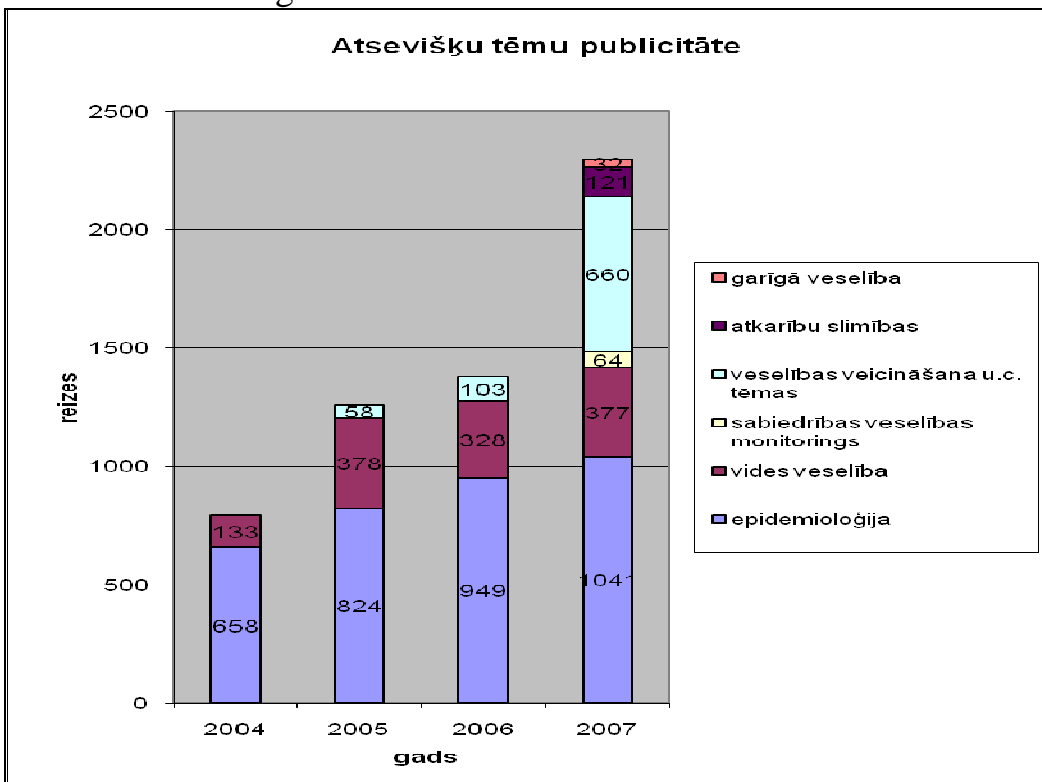
Sabiedrisko attiecību darbs un publicitātes rādītāji SVA tiek analizēti katru gadu, salīdzinot iegūtos datus ar iepriekšējo gadu rādītājiem šādās sadaļās:

- publicitāte kopumā,
 - atsevišķu darbības sfēru publicitāte,
 - publicitāte atbilstoši medijam,
 - SVA mājas lapas apmeklētāju skaits un jautājumu programmas izmantotāju skaits.
-
- SVA kopējā publicitāte 2007. gadā, salīdzinājumā ar 2006. gadu palielinājusies par 66% jeb 2/3;

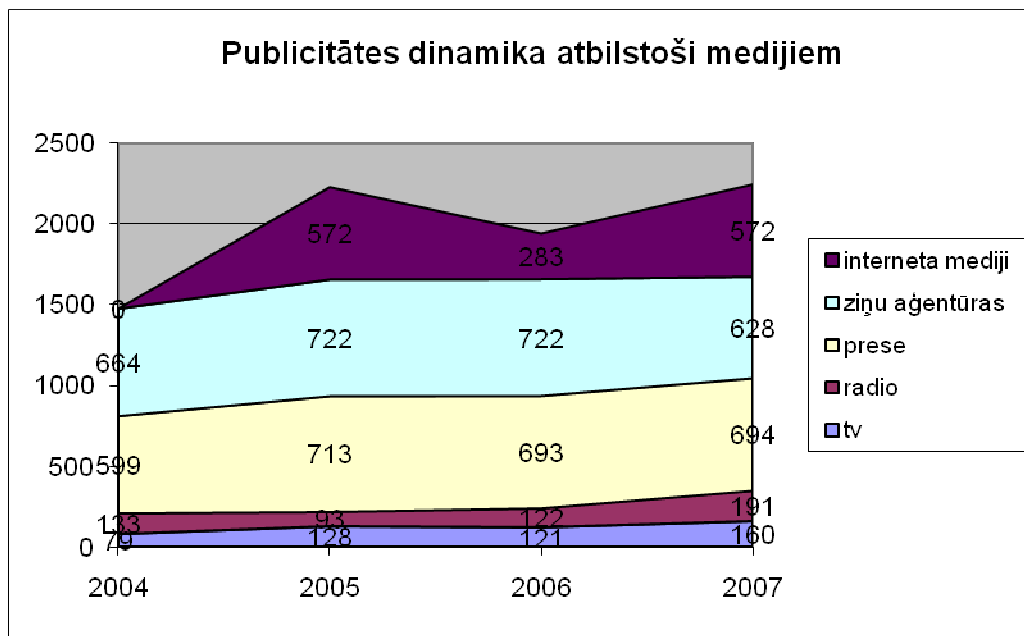
13. attēls. SVA publicitāte

- SVA kompetences sfēru atspoguļojums 2007. gadā atbilstoši tēmai sadalījies šādi:
 1. Epidemioloģija;
 2. Veselības veicināšana un citi jautājumi (reorganizācija, funkcijas, utml.);
 3. Vides veselība;
 4. Atkarību slimības;
 5. Sabiedrības veselības monitorings;
 6. Garīgā veselība.

14. attēls. Atsevišķu tēmu publicitāte.

- SVA publicitāte 2007.gadā atbilstoši medija veidam:
 - vērojams pieaugums – TV, radio un interneta portālu sadaļā;
 - dati nemainās darbā ar drukāto presi;
 - nedaudz samazinās sadarbībā ar ziņu aģentūrām. Tas skaidrojams ar ziņu aģentūras BNS darbības aktivitātes samazināšanos.

15. attēls. Publicitātes dinamika atbilstoši medijam

Sabiedrības informēšana ar SVA mājas lapas starpniecību:

2007. gadā turpināts darbs pie SVA mājas lapas uzlabošanas un attīstīšanas. Ievērojami pieaudzis mājas lapas apmeklētāju skaita rādītājs vienas dienas laikā.

5. tabula

SVA mājas lapas apmeklētāju skaita dinamika

Gads	Mājas lapas apmeklētāju skaits darba dienās	Mājas lapas apmeklētāju skaits brīvdienās
2007.	no 167 līdz 5575	no 69 līdz 348
2006.	no 150 līdz 320	no 50 līdz 190
2005.	no 115 līdz 200	no 70 līdz 100
2004.	no 50 līdz 120	50

- 2007.gadā turpināja pieaugt arī www.sva.gov.lv programmas “Jūs jautājat – mēs atbildam” lietotāju skaits:
 - 2007. gads – līdz 60 jautājumi mēnesī.
 - 2006. gads – 45 jautājumi mēnesī;
 - 2005. gads – 30 jautājumi mēnesī.

- 2007.gada laikā kopumā SVA realizējusi:
 - 10 informatīvās kampaņas;
 - vairāk kā 30 bukletus u.c. informatīvos materiālus;
 - 2 video reklāmas;
 - 2 gada grāmatas;
 - 13 pētījumus.

4.10. Projektu un programmu izstrāde, projektu izpildes un pārraudzības veikšana

Latvijā kā jaunā ES dalībvalstī tiek realizēta *Transition Facility* programma, kuras mērķis ir stiprināt valsts pārvaldes administratīvās spējas, sakārtojot tās atbilstoši ES normām. Programmas ietvaros kopš 2006. gada SVA realizē projektu „*Sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmas attīstīšana*”. Projekta uzdevums ir izveidot vienotu sabiedrības veselības novērošanas un ziņošanas sistēmu, tādējādi atrisinot situāciju, ka valstī ir vairākas sabiedrības veselības institūcijas ar dažādiem fragmentāriem datiem par sabiedrības veselību.

Projekta realizācijas gaitā 2007. gadā tika definētas tehniskās specifikācijas un prasības sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmai, kas padarīja iespējamu datorizētas sistēmas izstrādes uzsākšanu. Tās pabeigšana tiek plānota 2008. gada vasarā. Taču jau tagad ir pieejami 2007. gadā SVA speciālistu izstrādāti sabiedrības veselības novērojumi - ziņojumi: „Paredzamā mūža ilguma atšķirības sievietēm un vīriešiem”, „Traumatisms un ārējie nāves cēloņi bērniem un jauniešiem”, „Savlaicīgi atklājami (ar skrīningu) ļaundabīgie audzēji”.

Otrs nozīmīgs projekts ir ES *Phare* 2003. gada Nacionālās programmas projekts „*Sabiedrības veselības aģentūras institucionālā stiprināšana*”. 2007. gads iezīmējās ar to, ka sistēma uzsākusi darbību projekta gaitā izstrādātā datorizētā infekcijas slimību uzraudzības sistēma „VISUMS”, ar kuras palīdzību sabiedrības veselības institūcijas veic infekcijas slimību reģistrāciju un uzskaiti Latvijā. Sniedzot palīdzību sistēmas lietotāju apmācībā un esot gatavībā atrisināt iespējamus tehniskos sarežģījumus, līdz pat 2010. gadam SVA veiks garantijas un atbalsta pakalpojumu koordinēšanu.

Tika koordinēta Eiropas Komisijas finansētās 6.ietvara programmas projektu realizācija, piemēram, virziena „Globālās izmaiņas un ekosistēma” integrētā *EDEN* („*Emerging Diseases in a Changing Environment*”) projekta apakšprojekts *EDEN-TBD* „*Ērcu pārnesto slimību kontrole*”, projekts „*Konsorcijs aptaukošanās profilaksei uztura un fiziskās aktivitātes pasākumiem*” (EURO PREVOP)).

Pēc Veselības veicināšanas valsts aģentūras reorganizācijas un pievienošanas SVA kopš 2007. gada 1. jūlija, SVA ir aktīvi iesaistījusies SVA realizēto projektu koordinēšanā: „Nesmēķējošā klase”, „Sporta stadioni un sabiedrības veselība”, kā arī ES Sociālā Fonda finansētajā projektā „Izvēlies ģimenes ārsta profesiju!”.

Tika koordinēta SVA dalība Eiropas Komisijas atbalstītajos projektos, kas tiek realizēti Eiropas Savienības programmas „Eiropas Kopienas iniciatīva sabiedrības veselības jomā (2003. – 2008.)” ietvaros, nodrošinot SVA Infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības daļas kā asociētā partnera iesaistīšanos ārvalstu projektos.

4.11. Pārskata gadā notikušās būtiskākās pārmaiņas

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2007. gada 17. janvāra rīkojumu Nr. 49 „Par valsts aģentūras „Sabiedrības veselības aģentūra” reorganizāciju”, 2007. gadā Virusoloģijas izmeklējumu laboratorija tika nodota valsts aģentūrai „Latvijas infektoloģijas centrs”. Pamatojoties uz Ministru kabineta 2007. gada 10. janvāra rīkojumu Nr. 17 „Par AIDS profilakses centra reorganizāciju” un Ministru kabineta 2007. gada 25. maija rīkojumu Nr. 308 „Par Veselības veicināšanas valsts aģentūras reorganizāciju”, 2007. gadā SVA tika pievienots AIDS profilakses centrs un Veselības veicināšanas valsts aģentūra. Saskaņā ar Ministru kabineta 2007. gada 18. janvāra rīkojumu Nr. 53 „Par Seksuāli transmisīvo un ādas slimību valsts aģentūras reorganizāciju”, Ministru kabineta 2007. gada 18. janvāra rīkojumu Nr.54 „Par Garīgās veselības valsts aģentūras reorganizāciju” un Ministru kabineta 2007. gada 26. janvāra rīkojumu Nr.64 „Par Narkoloģijas valsts aģentūras reorganizāciju” SVA pārņēma funkcijas no Seksuāli transmisīvo un ādas slimību valsts aģentūras, Garīgās veselības valsts aģentūras un Narkoloģijas valsts aģentūras, līdz ar to turpmāk SVA realizēs seksuāli transmisīvo un lipīgo ādas slimību nacionālās starpnozaru informācijas un monitoringa sistēmas izveidi, tās attīstības un darbības koordināciju un metodisko ieteikumu izstrādi par seksuāli transmisīvo un lipīgo ādas slimību izplatības ierobežošanu un pacientu aprūpi, nodrošinās garīgās veselības aprūpes valsts starpnozaru informācijas un monitoringa sistēmas veidošanu, attīstīšanu un tās darbības koordinēšanu, kā arī metodisko ieteikumu izstrādi psihisko slimību un uzvedības traucējumu ārstēšanai un diagnostikai, vadīs garīgās veselības aprūpes valsts programmu, kā arī nodrošinās narkotiku, alkohola un tabakas nacionālo starpnozaru informācijas un monitoringa sistēmas veidošanu, attīstīšanu un tās darbības koordinēšanu, vadīs valsts programmu īstenošanu, izstrādās metodiskos ieteikumus un nodrošinās nepieciešamās darbības Eiropas Narkotiku un narkotiku atkarības monitoringa centra Eiropas narkotiku informācijas un monitoringa datortīkla (*Reitox*) funkcionēšanai.

5. Valsts investīciju programmas plānoto uzdevumu izpilde

Valsts investīciju programmas projekti netika realizēti.

6. Pasākumi, kas vērsti uz darba optimizāciju, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, izmaksu samazinājumu, pieejamības nodrošināšanu

Saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 14. oktobra rīkojumu Nr. 672 „Par funkciju optimizāciju un finanšu resursu pārdali starp Veselības ministriju un Zemkopības ministriju”, SVA reorganizāciju, Zemkopības ministrijas padotībā esošajiem Pārtikas un veterinārajam dienestam 2006. gadā tika nodota SVA Ķīmijas laboratorija un Mikrobioloģijas laboratorija. Nododot Virusoloģijas izmeklējumu laboratoriju valsts aģentūrai „Latvijas Infektoloģijas centrs” (turpmāk – LIC) 2007. gada 1. martā, tika pabeigta laboratorisko pakalpojumu sakārtošana, atbilstoši attiecīgo valsts aģentūru veicamajām funkcijām, nodrošinot to pārmantojamību un darbības nepārtrauktību. Saskaņā ar rīkojumu aģentūras funkcijas par virusoloģijas izmeklējumu nodrošināšanu tika nodotas (tai skaitā tiesības, saistības, finanšu līdzekļi, mantas un lietvedība) LIC, sekmējot pakalpojumu pieejamību pacientam, kā arī novēršot funkciju dublēšanos.

Izvērtējot SVA un LIC veicamo uzdevumu raksturu un atbilstību iestāžu mērķiem un uzdevumiem, HIV infekcijas diagnostikas līdzekļu izplatīšanas funkciju pārņēma LIC. Līdzekļi Ls 78 794,50 apmērā diagnostikas līdzekļu iegādei HIV infekcijas valsts epidemioloģiskai uzraudzībai tika pārcelti uz LIC budžetu.

Tika veiktas būtiskas izmaiņas vakcīnu aprites sistēmā valstī. Pārskata periodā tika organizēta Bērnu vakcinācija pret ērcu encefalītu augsti endēmiskajās teritorijās.

Veikti ēku ārsienu siltināšanas darbi, novēršot siltuma zudumus apkures sezonā, līdz ar to panākot naudas līdzekļu ekonomiju.

7. Atsauksmes par SVA darbību

Saskaņā ar v/a „Sabiedrības veselības aģentūra” Konsultatīvās padomes 2008. gada 26. februāra sēdes protokolu Nr.1, SVA Konsultatīvā padome, izvērtējot SVA darbību atbilstoši SVA vidēja termiņa darbības stratēģijai, Pārvaldes līgumam un SVA 2007. gada darbības pārskatā atspoguļotajiem darbības rezultātiem, sniedza pozitīvu vērtējumu par SVA darbību 2007. gadā.

8. Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums un pasākumi tās pilnveidošanai

SVA tiek nodrošināta iekšējās kontroles sistēmas darbība, kas balstīta uz iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildījuma novērtējumu, iekšējās kontroles risku apzināšanu, efektīvu informācijas apriti un savstarpēju komunikāciju, kontroles aktivitātēm un uzraudzību.

Valsts aģentūras ”Sabiedrības veselības aģentūra” Iekšējā audita daļa darbojas saskaņā ar Iekšējā audita likumu un atbilstoši Ministru kabineta 2003. gada 10. jūnija noteikumos Nr. 306 “Kārtība, kādā iestādē tiek veikts iekšējais

audits”, Ministru kabineta 2007. gada 24. aprīļa instrukcijā Nr. 8 „Iekšējā audita metodika” minētajām prasībām un Profesionālās prakses standartiem.

2007. gadā no plānotajiem 9 auditiem pabeigti 8, veikta 1 neplānotā pārbaude. Viens audits tiek turpināts 2008. gadā.

Nozīmīgākie IAD audita ieteikumi bija saistīti ar nepieciešamību pilnveidot iekšējās kontroles šādās jomās:

- sabiedrības veselības ārkārtas situāciju vadības koordinācijā;
- īpašumu uzturēšanas un apsaimniekošanas uzraudzībā SVA centrā un filiālēs;
- starptautisko sadarbības projektu dokumentācijas komplektācijā.
- publisko pakalpojumu prasību izpildē SVA centrā un filiālēs, maksas izcenojuma pamatojumā;
- reorganizācijas rezultātā pievienoto struktūru bilanču pievienošanā SVA kopējai bilancei;
- deratizācijas, dezinfekcijas un dezinsekcijas pakalpojumu licenču izsniegšanā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2007. gada 16. janvāra noteikumiem Nr. 55 „Iekšējā audita struktūrvienību darba salīdzinošo pārbaūžu veikšanas kārtība”, 2007. gada oktobrī Finanšu ministrijas speciālisti veica Iekšējā audita daļas darba salīdzinošo pārbaudi, kuras uzdevums bija sniegt atzinumu par iekšējā audita sistēmas darbības atbilstību iekšējo auditu regulējošajiem normatīvajiem aktiem, noteikt jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi vai pastiprināta kontrole un salīdzināt darba metodes un rezultātus, kā arī apkopot labāko iekšējā audita praksi. Salīdzinošās pārbaudes vērtējums kopumā bija atzinīgs un būtiskas neatbilstības netika konstatētas.

9. Informācija par SVA sniegto publisko pakalpojumu izcenojumiem un izcenojumu izmaiņu prognoze nākamajam pārskata periodam

SVA publisko pakalpojumu izcenojumi tika apstiprināti ar Ministru kabineta 2007. gada 26. jūnija noteikumiem Nr. 434 „Noteikumi par valsts aģentūras „Sabiedrības veselības aģentūra” sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi” (grozījumi: Ministru kabineta 2007. gada 25. septembra noteikumi Nr. 643). Līdz tam spēkā bija Ministru kabineta 2005. gada 13. decembra noteikumi Nr. 952 „Noteikumi par valsts aģentūras „Sabiedrības veselības aģentūra” sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi”. Publisko pakalpojumu izcenojumi tiek precizēti atbilstoši izmaiņām normatīvajos aktos, SVA funkcijās un pakalpojumu pašizmaksām.

Maksas pakalpojumi un citu pašu ieņēmumu veidu izcenojumi un ieņēmumi 2007. gadā, Ls:

Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu veidi	Izcenojums (min – maks.)	Faktiskie ieņēmumi kopā	Faktiskie ieņēmumi SVA filiālēs kopā	Faktiskie ieņēmumi SVA centrs kopā
1. Ieņēmumi no higiēnisko prasību sagatavošanas un novērtēšanas	2,54 – 71,80	299 517	296 013	3 505
2. Ieņēmumi no laboratorisko pētījumu un mērījumu organizēšanas	1,53 – 6,03	32 866	31 734	1 132
3. Ieņēmumi no higiēnas ekspertīzes	12,82 – 35,31	8 046	563	7 483
4. Ieņēmumi no konsultatīvi metodiskā darba	0,05 – 3200	21 605	21 562	43
5. Ieņēmumi no nomas maksām, īres maksām	Līgumcenas	150 552	105 749	44 803
9. Citi ieņēmumi	Līgumcenas	4 861	3 671	1 190
Kopā	X	517 447	459 292	58 155

Nemot vērā iepriekšminēto, 2007. gadā ieņēmumi samazinājās sakarā ar Virusoloģijas izmeklējumu laboratorijas nodošanu valsts aģentūrai „Latvijas Infektoloģijas centrs”, un līdz ar to pakalpojumu izslēgšanu no SVA sniedzamo pakalpojumu klāsta.

Saistībā ar VVVA pievienošanu 2007. gada 1. jūlijā, cenrādī tika iekļauti jauni pakalpojumu veidi:

- pēcdiploma apmācības kursu organizēšana skolotājiem,
- veselības aprūpes speciālistiem un citiem interesentiem,
- konsultāciju sniegšana veselības veicināšanas (tai skaitā pētījumu veikšanas) jomā,
- pētījuma veikšana veselības veicināšanas jomā: aptauja pa pastu, aptauja intervijas veidā, skolēnu aptauja,
- lekcijas veselības veicināšanas jomā,

- semināru un konferenču organizēšana: reģionālais seminārs/ konference (30 cilvēkiem), nacionālais seminārs/ konference (200 cilvēkiem), starptautiskais seminārs/ konference (500 cilvēkiem).

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 20.decembra regulas Nr.1924/ 2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem prasībām, SVA pilda valsts kompetentās iestādes funkcijas sadarbībai ar ES saskaņā ar iepriekš minēto direktīvu. Līdz ar to cenrādī tika iekļauts jauns maksas pakalpojums – atzinuma par veselīguma norādi sagatavošana.

Izvērtējot pieprasījumu pēc atsevišķiem pakalpojumu veidiem, no cenrāža tika izslēgti šādi maksas pakalpojumi:

- dezinfekcijas pakalpojumi;
- apskate pedikulozes noteikšanai;
- vienreizējā vienas personas sanitārā apstrāde pret pedikulozi;
- atmosfēras gaiss;
- SVA novērtēto dezinfekcijas līdzekļu saraksta izsniegšana;
- dezinfekcijas, dezinsekcijas un deratizācijas pakalpojumu sniegšanai licencēto juridisko personu saraksta izsniegšana.

Izvērtējot pieprasījumu pēc atsevišķiem maksas pakalpojumu veidiem, no SVA cenrāža tiks svītroti šādi maksas pakalpojumu veidi:

- kaitīgos un nelabvēlīgos apstākļos strādājošo vienas darba vietas higiēniskā novērtēšana;
- produktu higiēniskais novērtējums un dokumentu noformēšana 24 stundu laikā;
- statistikas gadagrāmatu izdošana;
- pētniecības organizēšana, darba koordinēšana, atzinuma un līguma noformēšana;
- pēcdiploma apmācības kursu organizēšana skolotājiem, veselības aprūpes speciālistiem un citiem interesentiem;
- konsultāciju sniegšana veselības veicināšanas (tai skaitā pētījumu veikšanas) jomā;
- pētījumu veikšana veselības veicināšanas jomā: aptauja pa pastu, aptauja intervijas veidā, skolēnu aptauja; lekcija veselības veicināšanas jomā; semināru un konferenču organizēšana: reģionālais seminārs/ konference (30 cilvēkiem), nacionālais seminārs/ konference (200 cilvēkiem), starptautiskais seminārs/ konference (500 cilvēkiem).

Izvērtējot faktisko situāciju, ir pārskatīti maksas pakalpojumu izcenojumi. Tiek prognozēts, ka 2008. gada 2. pusgadā stāsies spēkā jaunais cenrādis, un cenas publiskajiem maksas pakalpojumiem palielināsies vidēji 1-2 reizes, kā arī būtiski tiks samazināts maksas pakalpojumu skaits.

10. Finansējums un tā izlietojums

10.1. Valsts budžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem, ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi, īpašiem mērķiem paredzētie ieņēmumi un to izlietojums

7. tabula.

Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu 2007. gadā:

Rādītāji	Finansēšanas plāns no gada sākuma, Ls	Izpilde no gada sākuma, Ls	Izpilde
Resursi kopā	7,500,201	7,032,310	94%
Dotācija	6,514,863	6,514,863	100%
Pašu ieņēmumi	985,338	517,447	53%
Asignējumi-kopā	7,500,201	7,100,604	95%
Uzturēšanas izdevumi	7,318,371	6,924,743	95%
Atalgojumi	3,764,993	3,741,299	99%
Pārējie kārtējie izdevumi	2,447,176	2,208,211	90%
Izdevumi kapitālieguldījumiem	181,830	175,860	97%

Lai sabalansētu izdevumus ekonomisko kodu griezumā, tādejādi nodrošinot līdzekļu efektīvu un mērķtiecīgu izlietojumu, saskaņā ar SVA priekšlikumiem 2007. gada oktobrī tika veikti grozījumi likumā "Par budžetu 2007. gadam" programmās 32.00.00 *Vides veselības un epidemioloģiskās uzraudzības nodrošināšana*, 31.00.00 *Veselīga dzīvesveida veicināšana*, 36.00.00 *Ārvalstu finansiālās palīdzības finansēto projektu īstenošana*.

Kopējā budžeta izpilde 2007. gadā ir 95% no plānotā, kas saistās ar maksas pakalpojumu zemo izpildi, jo atsevišķi pakalpojumu veidi netika sniegti vispār.

Informācija par ārvalstu projektu ietvaros izlieto to finansējumu 2007.gadā

Rādītāji	Finansēšanas plāns no gada sākuma, Ls	Izpilde no gada sākuma, Ls	Izpilde
Resursi kopā	418,083	186,856	45%
Dotācija (līdzfinansējums)	90,302	90,302	100%
Ārvalstu finans. palīdzība	327,781	96,554	29%
Asignējumi - kopā	418,083	186,348	45%
Uzturēšanas izdevumi	342,050	167,352	49%
Atalgojumi	34,636	32,238	93%
Pārējie kārtējie izdevumi	299,069	115,814	39%
Izdevumi kapitālieguldījumiem	76,033	18,996	25%

Ārvalstu finansējuma plāna neizpilde ir saistīta ar izmaiņām projektu (*TF projekts "Sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmas pilnveidošana", projekts "Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana", projekta "Koordinēta un visaptveroša HIV/AIDS profilakses tīkla paplašināšana intravenozo narkotisko vielu lietotājiem (INL) un pārejas grupām"*) aktivitātēs un laika grafikos, kā arī sakarā ar ilgstošo līgumu noslēgšanas procedūru ar partnervalstīm.

10.2. Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un to izlietojums

2007. gada pašu ieņēmumu plāna izpilde ir 53%. Neplānoti ir samazinājies pieprasījums pēc atsevišķiem pakalpojumu veidiem.

Kopējie SVA 2007.gada pašu ieņēmumi, salīdzinot ar 2006. gada ieņēmumiem, ir samazinājušies par Ls 165 524 jeb 24% t.sk.:

- ieņēmumi no laboratorisko pētījumu un mērījumu organizēšanas samazinājušies par 8%,
- ieņēmumi no higiēnas ekspertīzes samazinājušies par 8%,
- ieņēmumi no konsultatīvi metodiskā darba samazinājušies par 27%,
- citi ieņēmumi samazinājušies par 24%.

Ieņēmumu samazinājums ir saistīts ar faktisko pieprasījumu pēc pakalpojumiem.

Ieņēmumi no higiēniskās novērtēšanas palikuši 2006. gada līmenī, bet ieņēmumi no nomas maksām pieauguši par 1%.

10.3. SVA saņemtie ziedojumi un dāvinājumi, to izlietojums

9. tabula

SVA saņemtie ziedojumi un dāvinājumi, to izlietojums

1.	Saņemts (kopā)	64955,66
1.1.	Lielākie ziedotāji:	
1.1.1.	Latvijas uzņēmēj sabiedrības un privātās personas:	0
1.1.2.	Ārvalstu uzņēmēj sabiedrības un privātās personas:	64955,66
2.	Izlietots (kopā)	11458,89
2.1.	Finansētie pasākumi (kopā):	
2.1.1.	algu izmaksas	
2.1.2.	komandējumi	5107,19
2.1.3.	pamatlīdzekļu iegāde	
2.1.4.	kapitālais remonts	
2.1.5.	Administratīvie izdevumi	6351,70
2.1.6.	materiāli	
3.	Naudas līdzekļu atlikums gada sākumā	26538,74
4.	Naudas līdzekļu atlikums perioda beigās	80035,51

10.4. Līdzekļu ekonomija, kas panākta, uzlabojot darba efektivitāti

SVA informācijas tehnoloģijas nodrošināšanai:

- aktīvi izmantotas iespējas veikt iepirkumus Elektronisko iepirkumu valsts aģentūras izveidotajā elektronisko iepirkumu sistēmā (kopumā veikti iepirkumi par Ls 62387,44);
- iegādātas 72 jaunas datortehnikas un lietojumprogrammatūras vienības;
- atjaunotas antivīrusu licences;
- uzturēts SVA kooperatīvais datortīkls, kurā tiek nodrošināts 26 punktu pa visu Latviju savienojums ar SVA centra serveriem;
- modernizēta telekomunikāciju infrastruktūra SVA centrā (paplašināta centrāle, izbūvēti jauni vājstrāvas kabeli).

Lai saimnieciski nodrošinātu SVA funkciju realizāciju un uzlabotu darba apstākļus:

- noteikti un novērtēti darba vides riski (sastādīts preventīvo pasākumu plāns darba vides risku novēršanai, izstrādātas attiecīgas darba aizsardzības instrukcijas);
- veikta jaunu 55 darba vietu iekārtošana un esošo sakārtošana, kā rezultātā nodrošināta darba vietu uzturēšana atbilstoši darba aizsardzības prasībām un novērsti darba vides riski;
- veikti SVA centra 1. ēkas ārsienu siltināšanas darbi, kas nodrošina siltumenerģijas ekonomiju;
- veikts SVA centra 4. stāva remonts, kā rezultātā uzlaboti SVA darbinieku darba apstākļi;

- veikts SVA centra arhīva telpas remonts;
- pabeigta logu nomaiņa ēku kompleksā Rīgā, Klijānu ielā 7;
- darbinieki ir apgādāti ar nepieciešamajiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem;
- veikta apsardzes sistēmas un videonovērošanas modernizācija, kā arī ieviesta piekļuves kontroles sistēma;
- lai novērstu SVA īpašumā esošo ēku un telpu bojājumus (*dabas stihijas, zādzības u.c. apdrošinātie riski*), tika noslēgts līgums par kopējo apdrošinājuma summu Ls 3 400 000. 2007. gada oktobrī – iestājoties apdrošināšanas gadījumam, SVA ir saņēmusi līdzekļus Ls 5 909 apmērā šķidrums noplūdes bojājumu novēršanai.

Darba efektivitātes nodrošināšanai finanšu plūsmas jomā:

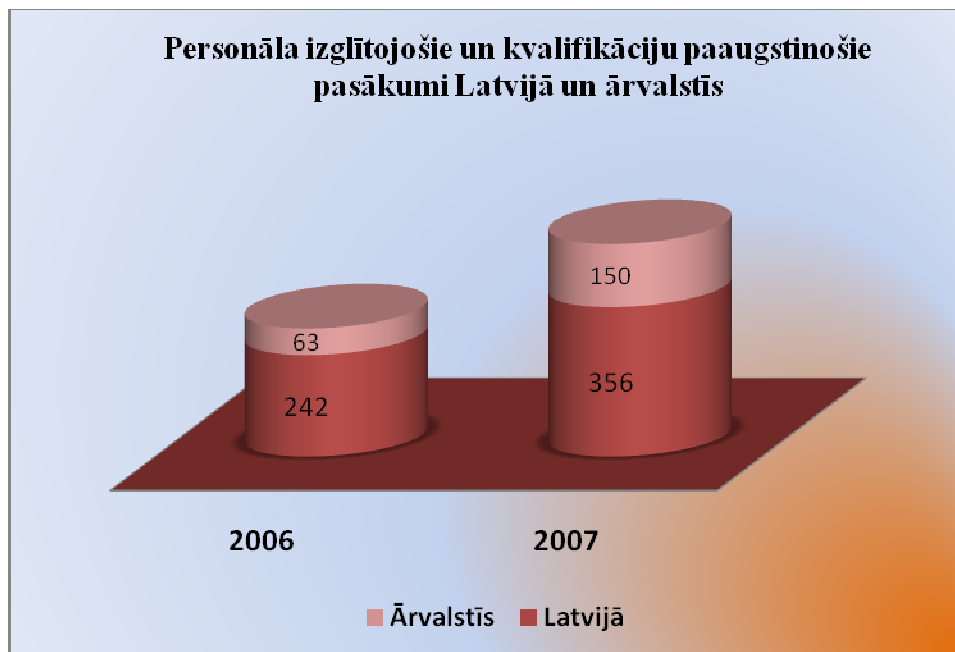
- tika nodrošināts lietderīgs finanšu resursu izlietojums atbilstoši finansēšanas plāniem un noteiktajām prioritātēm, nepieļaujot kreditoru saistību veidošanos;
- tika veikta pastiprināta finanšu plūsmas analīze un kontrole;
- atbilstoši analīzes rezultātiem, lai sabalansētu izdevumus ekonomisko kodu griezumā, savlaicīgi tika veiktas izmaiņas SVA finansēšanas plānos un pamatbudžeta tāmēs;
- saskaņā ar SVA priekšlikumiem tika veikti grozījumi likumā “Par valsts budžetu 2007. gadam” ar 1. oktobri;
- tika pilnveidota iekšējās kontroles sistēma – izstrādāti 18 dažādi iekšējo procesu apraksti (iekšējie normatīvie akti).

11. Informācija par valsts investīciju programmā ietverto projektu realizācijai piešķirto budžeta līdzekļu izlietojumu

Šādi projekti netika realizēti.

12. Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

SVA speciālistu kompetences paaugstināšanai un motivācijas nodrošināšanai, tiek organizēti kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi.

16. attēls. Personāla izglītojoši un kvalifikāciju paaugstinošie pasākumi .

2007. gadā savas zināšanas un prasmes 151 dažādos semināros unursos pilnveidoja 356 SVA speciālisti, kas ir par 32% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

SVA speciālisti zināšanas paaugstināja risku vadībā, apguva kvalitātes vadības sistēmas pamatprincipus, civilās aizsardzības un pirmās palīdzības, elektronisko dokumentu, publisko iepirkumu, darba aizsardzības jautājumus, apmeklēja citus seminārus saistībā ar izmaiņām normatīvajos aktos, 11 speciālisti apmeklēja Viskrievijas higiēnistu un sanitāro ārstu X kongresu „Sanitāri epidemioloģiskās labklājības nodrošināšana Krievijas Federācijas iedzīvotājiem”, kur paaugstināja zināšanu līmeni higiēniskās drošības jautājumos, un 13 speciālisti zināšanas epidemioloģijas un vakcīnprofilakses jautājumos pilnveidoja Viskrievijas epidemiologu, mikrobiologu un parazitologu zinātniski praktiskās biedrības IX kongresā.

2007. gadā Personāla vadības un darba aizsardzības daļa sadarbībā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju organizēja semināru SVA amatpersonām „Ētika valsts amatpersonu darbībā”.

Lai iegūtu starptautisku pieredzi un iepazītos ar sabiedrības veselības aktualitātēm pasaulē, 53 SVA speciālisti 2007. gadā devušies 150 ārzemju komandējumos.

13. Plāni nākamajam gadam

13.1. Plānotie pasākumi pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai

Lai izpildītu noteiktās funkcijas, SVA plāno veikt pasākumus pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai šādās jomās:

- sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmas pilnveidošana;
- veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzības pilnveidošana;

- infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības un agrīnās brīdināšanas sistēmas pilnveidošana atbilstoši Eiropas savienības valstu labākajai praksei;
- uz aktualitāti orientētās zinātniski pētnieciskās darbības attīstīšana un metodiskās vadības sabiedrības veselības jomā pilnveidošana;
- kopējās sadarbības attīstība ar citām valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām sabiedrības veselības jautājumu kontekstā.

13.2. Plānotie pasākumi resursu lietderīgai un taupīgai izmantošanai un administrēšanas sistēmas uzlabošanai

- Ik mēnesi tiks apkopota, analizēta un nepieciešamības gadījumā prezentēta informācija par SVA, t.sk. filiāļu, finanšu darbības rezultātiem, darbinieku noslogojumu u.c.
- Darba izpildes kvalitātes paaugstināšanai un dažādu iekšēju administratīvo procesu sakārtošanai ir plānota informācijas tehnoloģiju risinājumu iegāde personāla vadības, finanšu un grāmatvedības procesiem.

13.3. SVA finanšu saistības

SVA finanšu saistības uz 2008. gada 1. janvāri (neieskaitot saistības ārvalstu projektu ietvaros):

- debitoru parādu summa sastāda Ls 6 551,
- norēķini ar piegādātājiem – Ls 256 997 (visi parādi ir kārtējie).

14. Informācija par Valsts kontroles veiktajām pārbaudēm un to rezultātiem

Valsts kontrole veica revīziju par Veselības ministrijas 2006. gada pārskatu, kas ietvēra pārskatu arī par valsts aģentūru „Sabiedrības veselības aģentūra” un ieteikumus atsevišķu procesu pilnveidošanai.

Direktors

U. Līkops